

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katri Karjanlahti

LAPSEN SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ

Uhrien kokemuksia oireista ja tunnistamisesta sekä läheisten ja
uskonyhteisön suhtautumisesta uhriin ja tekijään ilmitulon jälkeen

Sosiaali- ja terveysala
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Katri Karjanlahti
Opinnäytetyön nimi	Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Uhrien kokemuksia oireista, tunnistamisesta sekä läheisten ja uskonyhteisön suhtautumisesta uhriin sekä tekijään ilmitulon jälkeen
Vuosi	2015
Kieli	suomi
Sivumäärä	77 + 5 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa lapsena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä uhrien omakohtaisten kokemusten kautta. Tavoitteena oli selvittää asioita, jotka auttaisivat vastaisuudessa lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamisessa ja suhtautumisessa uhriin ilmitulon jälkeen.

Tutkimuksen teoriaosuudessa käsitellään lapsen kaltoinkohtelun eri muotoja, keskittyen kuitenkin lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Työ etenee seksuaalisen hyväksikäytön esiintyvyyden ja oireiden käsitteiden selventämisenä. Teoriaosuus käsittelee myös uskoa ja uskontoa Suomessa. Keskeisimmät käsitteet tutkimuksessa ovat lapsen kaltoinkohtelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen seksuaalisen hyväksikäytön oireet ja lestadiolaisuus. Tutkimus on pääosin kvalitatiivinen ja aineisto kerättiin elektronisella kyselylomakkeella. Elektronisen kyselylomakkeen linkki jaettiin Facebookin seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneiden ryhmässä sekä sähköpostilla henkilöille, joilla tiedettiin olevan seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Tutkimukseen osallistui 16 henkilöä. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksesta ilmeni, että lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamiseen ei ole mitään yksittäistä tai selkeää oiretta, joka mahdollistaisi seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamisen heti alkuvaiheessa. Tutkimuksen mukaan uhrit itse kuitenkin kokivat, että seksuaalinen hyväksikäyttö olisi ollut tunnistettavissa heidän oireistaan tai käyttäytymisestään. Lisäksi tutkimus toi esille uhrien toiveita ja ajatuksia siitä kuinka lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tulisi puuttua. Uhrit esittivät myös toiveita siitä, miten he olisivat toivoneet heihin suhtauduttavan ilmitulon jälkeen.

ABSTRACT

Author	Katri Karjanlahti
Title	Child Sexual Abuse. Victims' Experiences of the Symptoms, the Identification and the Attitude of the Religious Community toward the Victim and the Perpetrator after the disclosure
Year	2015
Language	Finnish
Pages	77 + 5 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The purpose of this bachelor's thesis was to find out information throughout own experiences of victims about sexual abuse that had occurred in the childhood. The main goal was to find out facts that would help in the future in recognizing sexual abuse and in treating the victim after the disclosure of sexual abuse.

The theoretical frame of this study deals with different aspects of the child abuse, mainly focusing on sexual abuse. After that the thesis discusses the concepts of prevalence and symptoms of sexual abuse. The theoretical part also deals with faith in general and the religions of Finland. The keywords of this study are child abuse, child sexual abuse, symptoms of the child sexual abuse and the Laestadian movement. This study was carried out using qualitative methods and the data was collected by using an electronic questionnaire. The link to the electronic questionnaire was shared within a closed group (for victims of sexual abuse) in the Facebook and via email to persons who were known to have experiences of sexual abuse. The total number of respondents was 16. The answers were analyzed by using content analysis.

The results show that there is no one or specific symptom that would help in recognizing child sexual abuse at an early stage. According to this study the victims experience that it would have been possible to identify sexual abuse by their symptoms and behaviour. Furthermore, this study brings out wishes and thoughts of victims about how the child sexual abuse should be intervened. The victims also bring out certain wishes about how they would like people to treat them after the disclosure of sexual abuse.

Keywords	Sexual	abuse,	abuse,	Laestadian	movement
----------	--------	--------	--------	------------	----------

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	LAPSEN KALTOINKOHTELU	10
2.1	Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	11
2.1.1	Insesti	13
2.1.2	Pedofilia	13
2.2	Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön esiintyminen	14
2.3	Lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön tuominen muiden tietoon. 16	
2.4	Seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä ja oireita.....	18
3	USKO	20
3.1	Uskonnot Suomessa	21
3.2	Evangelis-luterilainen kirkko ja sen herätysliikkeet	21
3.3	Lestadiolaisuus.....	22
3.4	Vanhoillislestadiolaisuuden erityispiirteitä.....	24
4	TUTKIMUSMENETELMÄ	28
4.1	Aineistonkeruumenetelmä	29
4.2	Aineiston analysointi	29
4.3	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	30
5	TUTKIMUSTULOKSET	32
5.1	Taustatiedot.....	32
5.2	Seksuaalinen hyväksikäyttö ja sen oireet.....	34
5.3	Seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen	40
5.4	Seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulo	45
5.5	Nykyisyys	53
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	63
7	POHDINTA.....	71
	LÄHTEET.....	74
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1.	Lasten seksuaalikokemukset aikuisen tai vähintään viisi vuotta vanhemman henkilön kanssa vuosina 2008 ja 2013	s. 15
Kuvio 2.	Suomen uskontokunnat	s.21
Kuvio 3.	Kyselyyn osallistuvan ikä	s.33
Kuvio 4.	Kuka oli seksuaalinen hyväksikäyttäjä?	s.35
Kuvio 5.	Ikä seksuaalisen hyväksikäytön alkaessa	s.36
Kuvio 6.	Seksuaalisen hyväksikäytön kesto	s.37
Kuvio 7.	Ilmaisuja seksuaalisen hyväksikäytön oireista tapahtuma-aikana	s.37
Kuvio 8.	Ilmaisuja kysymykseen kenen olisit toivonut tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön	s.40
Kuvio 9.	Ilmaisuja kysymykseen mistä olisit toivonut hänen/heidän tunnistavan	s.42
Kuvio 10.	Ilmaisuja kysymykseen mitä olisit toivonut heidän tekevän	s.44
Kuvio 11.	Seksuaalisen hyväksikäytön tuleminen muiden tietoon ikä ja-kaumina	s.44
Kuvio 12.	Ilmaisuja kysymykseen kuka sai tietää seksuaalisesta hyväksikäytöstä ensimmäisenä	s.46
Kuvio 13.	Ilmaisuja seksuaalisen hyväksikäytön tietoon tulemisesta muille kuin ensimmäiselle henkilölle	s.47
Kuvio 14.	Ilmaisuja suhtautumisesta uhriin ilmitulon jälkeen	s.48
Kuvio 15.	Ilmaisuja kysymykseen millä tekijä oikeutti tekonsa	s.50

Kuvio 16.	Ilmaisuja suhtautumisesta tekijään ilmitulon jälkeen	s.52
Kuvio 17.	Ilmaisuja kysymykseen mitä sanoisin silloiselle itselleni	s.54
Kuvio 18.	Ilmaisuja anteeksi antamisen merkityksestä	s. 55
Kuvio 19.	Ilmaisuja lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön näkymisestä aikuisena	s.57
Kuvio 20.	Ilmaisuja kysymykseen mikä on auttanut toipumiseen	s.59
Kuvio 21.	Ilmaisuja siitä, mitä uhri sanoisi seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneelle	s.61

LIITELUETTELO

LIITE 1. Lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä myyttejä

LIITE 2. Äkillisesti alkaneen seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä lapsella

LIITE 3. Seksuaalisen hyväksikäytön oireita ja merkkejä lapsella

LIITE 4. Lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön oireita aikuisena

LIITE 5. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda kuuluviin lapsena seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneen ”lapsen ääni”. Lapsena seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla eli uhreilla on arvokasta tietoa seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamisesta sekä läheisten suhtautumisesta uhriin ilmitulon jälkeen. Uskon tutkimuksesta saatujen tietojen auttavan myöhemmin vastaavanlaisten tilanteiden selvittämisessä.

Sain ideoita ja ajatuksia tutkimusaiheeseen lapsena seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilta. Uhrit kokevat tärkeäksi etenkin tunnistamiseen liittyvän kokemuseräisen tiedon julkittuomisen. Heidän toiveenaan on, että tutkimuksesta saaduilla tiedoilla voitaisiin parantaa ja edistää lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamista.

Opinnäytetyön tutkimusaihe kypsyi mielessäni koko sosionomiopiskelujeni ajan. Lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö näkyy ja vaikuttaa hyväksikäyttöä kokeneen elämässä vielä vuosien, jopa vuosikymmentenkin jälkeen. Pidän tärkeänä, että jokaisella aikuisella on riittävät tiedot ja taidot lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamiseen, siihen puuttumiseen sekä oikeanlaisen tuen antamiseen uhrille.

Tutkimuksen päätarkoituksena on selvittää millaisia oireita lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneilla on ollut tapahtuma-aikana. Näiden tulosten perusteella on tarkoitus selvittää onko seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla jokin yhteinen oire, josta hyväksikäyttö olisi ollut mahdollista tunnistaa jo varhaisessa vaiheessa. Tämän lisäksi on tarkoitus selvittää miten uhrit kokevat tunnistamisen, keiden he olisivat halunneet tunnistavan ja kuinka he olisivat halunneet näiden henkilöiden toimivan tunnistamisen jälkeen. Tärkeinä tutkimusaiheina ovat myös seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulo ja se, kuinka uhrit ovat kokeneet läheisten ja uskonyhteisön suhtautumisen uhriin sekä tekijään ilmitulon jälkeen.

Tutkimusaineisto kerättiin e-kyselylomakkeen avulla. E-lomakkeen linkki jaettiin Facebookissa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneista koostuvassa ryhmässä sekä henkilöille, joilla tiedettiin olevan tällaisia kokemuksia.

Opinnäytetyö on pääosin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä täydentää ja tukee tutkimuksessa käytettyä päämenetelmää. Opinnäytetyön loppuosassa on esitetty tutkimuksen tulokset sekä johtopäätökset.

2 LAPSEN KALTOINKOHTELU

Maailman terveysjärjestö on määritellyt lapsen kaltoinkohtelun seuraavasti: Lapsen kaltoinkohtelu käsittää kaikki sellaiset fyysisen ja psyykkisen pahoinpitelyn muodot, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin taikka kaupallisen tai muun riiston, joista seuraa todellista tai mahdollista vaaraa lapsen terveydelle, elämälle, kehitykselle tai ihmisarvolle suhteessa, jossa on kyse vastuusta, luottamuksesta tai vallasta. (Söderholm & Kivitiie-Kallio 2012, 16.)

Kaltoinkohtelu sisältää monia erilaisia muotoja ja niissä on sekä aktiivinen että passiivinen puoli. Ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi fyysinen ja henkinen pahoinpitely sekä seksuaalinen hyväksikäyttö. Nämä määritellään seuraavasti:

Fyysinen pahoinpitely. Fyysinen pahoinpitely voi ilmetä ravisteluna, lyömisenä, polttamisena tai lapsen huumauttamisena kemiallisilla aineilla. Fyysiseen pahoinpitelyyn luetaan kuuluvaksi myös ns. kuritusväkivalta sekä vauvan ravistelu. Tavallisimpia lapsen pahoinpitelyvammoja ovat mustelmat, palovammat, pään alueen vammat sekä sisäelinvammat. (THL 2015a.) Lapsen nälässä pitäminen, vauvalta vaipan vaihtamatta jättäminen, jatkuva yksin oleminen kotona tai esimerkiksi lapsen telkeäminen pimeään komeroon kertoo lapsen hoidon laiminlyönnistä eli passiivisesta fyysisestä väkivallasta. (Taskinen 2003, 20.)

Henkinen pahoinpitely. Lapseen kohdistuva henkinen pahoinpitely sisältää huutamista, nimittelyä, pelottelua, nöyryyttämistä tai uhkailua lapsen hylkäämisellä (THL 2015a). Passiivinen henkinen pahoinpitely ilmenee lapsen huomiotta jättämisinä. Lapsen totaalinen huomiotta jättäminen siten, ettei lapsella ole omaa paikkaa edes omassa perheessä tai ettei lapsella tai hänen teoillaan ole mitään merkitystä. (Taskinen 2003, 21.)

Seksuaalinen hyväksikäyttö. Seksuaalinen hyväksikäyttö voi olla esimerkiksi lapsen houkuttelemista seksuaalisiin tekoihin, lapsen sukupuolielinten koskettelemista, lapsen pakottamista katsomaan aikuisten välistä seksiä, lapsen alistamista ikään kuulumattomalle seksuaaliselle toiminnalle tai kuvamateriaalille internetin kautta (THL 2015a). Vanhempien osoittamaa tavanomaista hellyyttä suokotteluineen ei pidä sekoittaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Vanhempien osoittama hel-

lyys ei sisällä häpeää tai salailua eikä aikuinen tavoittele hellyydenosoituksillaan seksuaalista mielihyvää. (Taskinen 2003, 21.)

2.1 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Suomen rikoslain (19.12.1889/39) 20 luvun 6§:ssä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä sanotaan seuraavasti: ”Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuutatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava vankeuteen”. (L20.5.2011/540.) Rikoslain 7§:ssä luetellaan vielä teot, jotka katsotaan lapsen törkeäksi seksuaaliseksi hyväksikäytöksi. Tällaisiksi katsotaan teot, jotka kohdistuvat lapseen, jolle rikos on iän tai kehitystason vuoksi omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa, rikos tehdään erittäin nöyryyttävällä tavalla tai, että lapsi tuntee tekijäänsä kohtaan erityistä luottamusta. (L20.5.2011/540.)

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (2015) tiedotteessa on avattu lapsen seksuaalisen hyväksikäytön muotoja ja tekotapoja seuraavasti:

”Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä voi olla monenlaista ja se voi sisältää hyvin erilaisia seksuaalisia tekoja tai ehdotteluja. Seksuaalisia tekoja voivat olla esimerkiksi sukupuolielinten koskettelu, yhdyntä tai pornofilmien näyttäminen lapselle/nuorelle. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön määritelmä ei siis edellytä fyysistä kontaktia lapseen. Hyväksikäyttö voi tapahtua myös muun muassa internetin tai kännyköiden välityksellä (esim. seksuaalinen houkuttelu internetissä) tai lasta voidaan esimerkiksi hyödyntää pornografisissa julkaisuissa. Myös seksipalveluiden ostaminen alaikäiseltä sekä lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys ovat rangaistavia”.

Terveyskirjasto (2015a) tuo esille tekoja, jotka täyttävät lapsen seksuaalisen hyväksikäyttö -määritelmän. Tällaisia tekoja ovat esimerkiksi:

”Lapseen kohdistuva tirkistely, lapsen saattaminen paljastamaan sukupuolielimensä tai kuvaaminen seksuaalisessa tarkoituksessa, lapsen saattaminen katsomaan toisen henkilön sukupuolielimiä, lapsen saattaminen kos-

kettamaan toisen henkilön sukupuolielimiä tai osallistumaan sukupuoli-seen toimintaan”.

Cacciatore (2010, 173) selittää ”Oikeus koskemattomuuteen” -määritelmän siten, että lapsen on mahdollista ymmärtää millaiset teot ovat häntä kohtaan väärin.

”Oikeus koskemattomuuteen tarkoittaa sitä, että kukaan ei saa koskea kenenkään kehoon kurjalla tavalla. Kurja kosketus on sellaista, joka satuttaa ja loukkaa. Kurja kosketus tarkoittaa myös sellaista koskettamista, jota ei haluaisi tai että tekisi mieli mennä pois ja jälkeensä siitä kosketuksesta on pahamieli. Kukaan ei saa koskea kenenkään peppuun, pimppiin tai pip-peliin ilman lapsen omaa lupaa, ei edes äiti, isä, sisko, veli, kaveri, suku-lainen tai opettaja”. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010, 173.)

Suomen perustuslaissa on säädetty lasten oikeuksista turvalliseen kasvu-ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. (L 13.4.2007/417). Laissa sanotaan, että lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huol-losta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) sääde-tään. (L13.4.2007/417.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa kahdessa kohtaa on mainittu aikuisten vel-vollisuudesta suojella lasta:

”Aikuisen täytyy suojella lasta kaikelta väkivallalta ja huonolta kohtelulta. Lasta ei saa satuttaa millään tavalla. Kukaan ei saa kohdella lasta välinpi-tämättömästi tai käyttää lasta hyväkseen” (Lapsiasianvaltuutettu 2014).

”Aikuisen tulee suojella lasta seksuaaliselta häirinnältä. Kukaan ei saa houkutella tai pakottaa lasta seksiin” (Lapsiasianvaltuutettu 2014).

Lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyy paljon myyttejä ja oletuksia. Chris-tiane Sanderson (2004, 13-27) on kirjassaan *The Seduction of Children* tuonut esille yleisimpiä myyttejä (ks. liite 1).

2.1.1 Insesti

Sellaista seksuaalista tekoa, joka tapahtuu perheen sisällä aikuisen ja lapsen tai nuoren välillä, kutsutaan incestiksi. Tekijänä voi olla biologisten lähisukulaisten lisäksi lapsen isä-, äiti- tai sisarpuoli. Aiemmin Suomen rikoslaissa käytettiin sanaa sukurutsa, mutta nykyisessä rikoslaissa puhutaan sukupuoliyhteydestä lähisukulaisten kesken. Näillä molemmilla tarkoitetaan inestiä. (Laitinen 2004.)

Pahinta on kodissa tapahtuva seksuaalinen hyväksikäyttö, koska hyväksikäyttäjä tuntee uhrinsa ja kykenee hallitsemaan tätä. Uhrilla ei ole myöskään minkäänlaisia pakopaikkoja, jonka vuoksi hän on aina hyväksikäyttäjän tavoitettavissa. Kotona tapahtuvan hyväksikäytön tunnistaminen, ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen on äärimmäisen vaikeaa. (Cacciatore 2007, 338.)

Laitinen (2004) on tutkinut perheen sisäistä seksuaalista hyväksikäyttöä uhrin näkökulmasta. Perhe ja koti koetaan hyvyyden ja turvan pesäpaikaksi. On vaikeaa ajatella ja uskoa, että kotiin liittyisi sellaista pahuutta ja vääryyttä, joka on määriteltävissä juridisesti, eettisesti ja moraalisesikin vääräksi. Hyvin usein seksuaalinen hyväksikäyttö mielletään tapahtuneeksi kaukana kotoa ja perheestä. Laitinen on halunnut tutkimuksellaan murtaa juuri tämän kuvan ja tuoda esille sen, ettei ole olemassa mitään sellaista mikä estäisi lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tapahtumista kodissa. (Laitinen 2004, 17.)

2.1.2 Pedofilia

Pedofilialla tarkoitetaan aikuisen henkilön pakonomaista seksuaalista halua, joka kohdistuu alle 13-vuotiaaseen lapseen. Seksuaalinen halu voi kohdistua joko tyttöihin tai poikiin. Tavallisimmin pedofilia kohdistuu kuitenkin tyttöihin. Seksuaalinen halu voi kohdistua vain lapsiin, mutta joillakin henkilöillä se voi kohdistua normaaliin tapaan aikuisiin, mutta samanaikaisesti myös lapsiin. Pedofiilinen käyttäytyminen vaihtelee lapsen riisumisesta tai katsomisesta itsetyydytykseen lapsen läsnä ollessa, lapsen koskettelusta ja hyväilystä eriasteiseen suuseksiin tai sormien ja peniksen työntämiseen lapsen emättimeen tai peräaukkoon. Pedofiili

perustelee käytöstään erilaisilla verukkeilla itselle kuin myös lapselle. (Terveyskirjasto 2015b.)

Pedofiili oppii käyttämään erilaisia keinoja halunsa tyydyttämiseksi. Hän tekee kaikkensa päästäkseen halunsa kohteena olevan lapsen lähetyville esimerkiksi hakeutumalla lapsen perheen ystäväksi. Yleensä pedofiili esittää lapselle erilaisia uhkauksia estääkseen lasta kertomasta muille asiasta. Pedofilia on luonteeltaan itsepäinen pakkokäytöksen muoto, joka kestää yleensä vuosia jopa vuosikymmeniä. (Terveyskirjasto 2015b.)

2.2 Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön esiintyminen

1900-luvulla suljettiin silmät siltä tosiasialta, että lapsia hyväksikäytettäisiin seksuaalisesti. Haluttiin uskoa, että sillä tavalla käyttäytyvä aikuinen on mielisairas tai muuten poikkeava eikä haluttu uskoa, että kuka tahansa niin kutsuttu ”tavallinen” ihminen voisi sellaista tehdä. Tällainen ajattelu on ollut osaltaan vaikeuttamassa lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ilmituloa. Hyvin pitkään oli myös valalla käsitys, että lapsi itse viettelee miehen ja olisi näin itse syyllinen tapahtuneeseen. 1970-luvulle saakka Suomessa on ollut vielä voimassa laki, jonka perusteella myös uhri tuomittiin hyväksikäyttötapauksissa. (Taskinen 2003, 93.)

1980-luvulla tehty valtakunnallinen tutkimus lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä oli vaikuttamassa siihen, että aiheesta alettiin puhua entistä enemmän julkisesti television ja lehdistön välityksellä. Aihe ja ongelma olivat olleet jo aiemmin esillä ja keskustelunaiheena ammattipiireissä. Julkinen keskustelu on vaikuttanut siihen, että hyväksikäyttöepäilyjä on tullut entistä enemmän julki. (Taskinen 2002, 96-97.)

Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä esiintyy kaikissa sosiaaliluokissa ja kaikenlaisissa perheissä. Hyväksikäyttö kohdistuu useammin tyttöihin kuin poikiin. Uhreina voi olla minkä ikäinen lapsi tahansa. Turvaton, kaoottinen ja lapsia laiminlyövä ilmapiiri lisää alttiutta hyväksikäyttöön. Laiminlyödyllä lapsella on riski joutua hyväksikäytetyksi myös kodin ulkopuolella. Perheen ulkopuoliselta henkilöltä haettu lohtu, turva ja läheisyys saattaa altistaa lapsen sopimattomalle toiminnalle. (Joki-Erkkilä, Jaarto & Sumia 2012, 134.)

On erittäin harvinaista, että hyväksikäyttäjä olisi lapselle aivan vieras henkilö. Yleensä lapsi tuntee hyväksikäyttäjänsä hyvin. Tutkimuksen mukaan vain noin 10-20 % hyväksikäyttäjistä on lapselle tuntemattomia henkilöitä. (Virtuaali AMK 2015.) Nykyisin lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä tapahtuu myös internetin välityksellä erilaisilla keskustelupalstoilla. Useimmiten lapsi ei tunne internetissä kohtaamaansa hyväksikäyttäjää. Internetissä tekijä on useimmiten mies, joka profiilin avulla on tekeytynyt itsekin alaikäiseksi. (Joki-Erkkilä ym. 2012, 134.)

Internetissä tapahtuvassa seksuaalisessa hyväksikäytössä lapsi voidaan houkutella katsomaan web-kameran kautta aikuisen masturbointia tai tekijä saattaa pyytää lasta lähettämään itsestään kuvia. Jotkut aikuiset maksavat näistä teoista, mikä voi olla syynä siihen, että lapsi on ryhtynyt tällaisiin tekoihin. Lasten ja nuorten tulee tietää, että internetissä voi tapahtua myös hyväksikäyttöä. Hyväksikäyttömahdollisuudesta on puhuttava lasten kanssa avoimesti. (Räddabarnen 2015.)

Psykologian tohtori Julia Korkman (2015) toi esille tuoreimmat tulokset lasten seksuaalikokemuksista LasSe-hankeen järjestämässä Lapseen kohdistuvan perheväkivallan ja hyväksikäytön tunnistaminen -koulutuksessa Vaasassa. Taulukossa 1 olevat tulokset ovat peräisin 2013 järjestetystä Lasten ja nuorten väkivalta- ja seksuaalikokemukset uhritutkimuksesta.

Kyselyyn osallistuneille oli esitetty kysymys: Onko sinulla kokemuksia sukupuolisesta lähentelystä tai kanssakäymisestä aikuisten tai tapahtumahetkellä vähintään 5 vuotta vanhempien ihmisten kanssa?

Taulukko 1. Lasten seksuaalikokemukset aikuisen tai vähintään viisi vuotta vanhemman henkilön kanssa (Korkman 2015).

vuosi	tytöt	pojat	yhteensä
2008	6.5%	1.9%	4.2%
2013	3.6%	1.0%	2.4%

Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että hyväksikäyttökokemukset ovat vähentyneet vuodesta 2008 vuoteen 2013. Tyttöillä kokemuksia on kuitenkin edelleen enemmän kuin pojilla. Vaikka tilastot näyttävätkin parempia lukuja hyväksikäyttöä kokeneiden määrissä, niin silti uhrien määrä on merkittävä. Nämä vuosien takaiset uhrin tarvitsevat, niin meiltä yksittäisiltä henkilöiltä kuin yhteiskunnalta, tukea ja ymmärrystä. (Korkman 2015.)

2.3 Lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön tuominen muiden tietoon

Lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö tulee usein esille vasta uhrin ollessa aikuinen. Vanhat traumaattiset kokemukset saattavat aktivoitua yllättäen ennalta arvaamattomissa tilanteissa. Hyvin yleistä on, että kokemukset voivat aktivoitua esimerkiksi muun vaikean elämäntilanteen yhteydessä, hyväksikäyttäjän kuollessa tai luettaessa hyväksikäyttöä koskevia lehtiartikkeleita. Useat tutkimukset osoittavat, ettei asioiden palautuminen mieleen myöhäisemmässä elämän vaiheessa ole epätavallista. (Laitinen 2004, 33.) Keho pystyy säilömään hyvin paljon ikäviä asioita, mutta jossakin vaiheessa uhri ei pysty enää vaikenemaan hänelle tapahtuneista traumaattisista kokemuksista (Laitinen 2012, 160).

Seksuaalisesta hyväksikäytöstä puhuminen koetaan hyvin häpeälliseksi. Tämä ei ole vain uhrien ongelma, vaan seksuaalisuudesta puhuminen koetaan vaikeaksi asiaksi myös yhteiskunnassamme. Useat uhrin tuntevat suurta syyllisyyttä ja häpeää. (Laitinen 2004, 193-194.) Hyvin usein tekijä on saattanut myös uhkailla ja pelotella uhria läheisten vahingoittamisella tai perheen hajoamisella, jos asiat tulisivat julki. Muun muassa näistä syistä useat uhrin pitävät heihin kohdistunutta seksuaalista hyväksikäyttöä pitkään omana salaisuutena. (Lötter 2004, 213.)

Uhrin suurin pelko asian julkittuomisessa lienee se, uskotaanko hänen kertomansa asia. Laitisen (2004, 194-199) teettämän tutkimuksen (Häväistyt ruumiit, rikotut miehet. Lapsina läheisyydessä seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten ja miesten elämästä, 2004) mukaan useat uhrin ovat saaneet tuntea torjutuksi ja hyljättyksi tulemista asiasta puhumisen yhteydessä. Uhrin ovat yrittäneet saada monilla eri tavoilla aikuisten ja viranomaisten huomion itseensä ja pahaan oloonsa. Äärimmäisen ahdistuneessa tilanteessa he ovat saattaneet alkaa vahingoittamaan itseään

fyysisesti tai jopa karanneet kotoa saadakseen hetkeksi paikan ja ajan missä olla turvassa hyväksikäyttäjältä. Torjutuksi tuleminen ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä tunnistamattomaksi jääminen on koettu hyvin traumaattiseksi asiaksi. Uhri on tajunnut olevansa asian kanssa yksin ilman minkäänlaista avunlähdettä. Tunnistamattomaksi jäädessään lapsi tai nuori on kehitellyt suojautumiskeinon eli itsensä ulkopuoliseksi asettamisen. Tämän avulla hän on kestänyt toistuvat seksuaaliset hyväksikäyttötilanteet. (Laitinen 2004, 194-199.)

Laitisen (2004, 19) tutkimukseen osallistuneiden hätä ja ahdistus oli joissakin tapauksissa tunnistettu, mutta havainnon tekijältä oli puuttunut riittävä rohkeus asioiden eteenpäin viemiseksi. Hurtigin tekemässä tutkimuksessa (Taivaan taimet 2013, 178) tulee myös esiin sama rohkeuden ja toimimattomuuden puute tunnistetuissa hyväksikäyttötapauksissa. Usein uhrin kertomat traumaattiset kokemukset menevät kuulijan ymmärryksen yli. Tämä saattaa aiheuttaa sen, että kuuliija torjuu ja kieltää kuulemansa. Ympäristön epäasiallinen suhtautuminen uhriin seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen on uhria traumatisoivaa. (Laitinen 2012, 162-163.)

Useimmiten uhri pettyy niihin ihmisiin, joiden kuuluisi suojella häntä. Seksuaalisen hyväksikäytön lisäksi uhri saattaa joutua kokemaan läheisten osalta petetyksi tulemista. Läheiset saattavat syyttää uhria tapahtumista eivätkä sen vuoksi suojele uhria tapahtumilta. Läheisten osalta petetyksi tuleminen aiheuttaa lapsessa suurta surua, voimakasta vihaa sekä epäluuloa muita ihmisiä kohtaan. (Lötter 2004, 218.)

Hurtigin tekemään tutkimukseen osallistuvilla oli suurimmalla osalla jonkinlainen uskonnollinen tausta. Tämä tausta on ollut omalta osaltaan vaikuttamassa siihen, kuinka uhriin on suhtauduttu missäkin vaiheessa. Sosiaalietiikan professori Jaana Hallamaa on tuonut esille Hurtigin Taivaan taimet -kirjan julkistamistilaisuudessa sen, miten yhteisölliseen väkivaltaan on vaikea puuttua silloin, kun omassa turvallisessa ympäristössä, kodissa taikka uskonyhteisössä paljastuu vakavia rikoksia. Tällaisten asioiden esilletulo aiheuttaa henkilöissä moraalisia ja sosiaalisia ristiriitoja. ”Tuo ristiriita on niin tuskallinen, että se saa ihmiset kieltämään itse asian ja suuntaamaan huomionsa erilaisten puolustusmekanismien ja virhetulkintojen

kautta johonkin sivuseikkaan – tai pahimmillaan kieltämään kaiken.” (Karhu 2013.)

Erilaisten puolustusmekanismien avulla ja sivuseikkoihin keskittymällä sivuutetaan todellinen asia. Tällainen reaktio on ihan ymmärrettävää ja inhimillistä, mutta samalla se on erittäin surullista ja haitallista uhrin selviytymisen kannalta. Uhrin on erittäin tuskallista huomata, ettei lähipiiri pysty puhumaan ja käsittelemään asiaa hänen kanssaan. Uhri ei siis saa edelleenkään oikeutta, koska todellisen asian käsitteleminen koetaan liian vaikeaksi. Tämä aiheuttaa myös sen, ettei kyetä ehkäisemään uusien uhrien syntymistä. (Karhu 2013.)

2.4 Seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä ja oireita

Seksuaalisen hyväksikäytön oireet lapsilla ovat hyvin erilaisia. Ilmenemismuoto riippuu lapsen kehitystasosta. Mitä pidempään ja tiheämpään hyväksikäyttöä on kestänyt, sitä vakavampia oireet ovat. On muistettava, että mikään yksittäinen oire ei kerro suoraan lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, mutta lapsen oireiden syyt tulee selvittää kokonaisuudessaan. (Lias 2009, 14.)

Kaikki lapset ovat aika ajoin kiinnostuneita sukupuolielimistä ja kehon tutkimisesta. Tällöin on muistettava, että lapsen käytös on normaalia leikillistä ja iloista, ei ahdistunutta ja pakonomaista. Ahdistusoireita voi esiintyä lapsilla muistakin syistä, mutta syy oireisiin on aina selvitettävä. (Cacciatore 2007, 134.)

Äkillisesti alkaneen seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä. Seksuaalinen hyväksikäyttö voi olla parhaiten tunnistettavissa pian alkamisen jälkeen. Lapsen käyttäytymisessä voi tällöin tapahtua äkillisesti selvä muutos, mikä herättää aikuisissa huolen. Lastenpsykiatri Cacciatoren (2007, 348) on tuonut esille joitakin äkillisesti alkaneen seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä (Liite 2).

Seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä lapsella. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL 2015b) Lastensuojelun käsikirjaan kirjaamia hyväksikäytön oireita voi esiintyä lapsilla monissa erilaisissa ongelmatilanteissa. Oireet antavat kuitenkin aina aihetta asioiden selvittämiseen (Liite 3).

Seksuaalisen hyväksikäytön oireet aikuisena. Suomen Delfins Ry:n (valtakunnallinen tukijärjestö lapsena seksuaalista hyväksikäyttöä kohdanneille aikuisille, heidän läheisilleen ja ammattiauttajille) kokoamia oireita, joita voi ilmetä aikuisena lapsena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä johtuen. (Suomen Delfins Ry 2015.) (Liite 4)

3 USKO

Raamatun mukaan usko on "Luja luottamus siihen, mitä toivotaan, ojentautuminen sen mukaan, mitä ei näy" (Hebr. 11:11). "Usko ei ole mikään mystinen asia. Se on sitä, että luotat johonkin ja panet luottamuksesi johonkin mitä et näe". Usko vaatii sokeaa luottamista, joten usko on rohkea teko. (Cityseurakunta 2015.)

Ala-asteen uskontotunneilla opetetaan kuinka Jumala loi taivaan ja maan, puut ja eläimet. Uskonto pohjautuu näin ollen ihmisten omiin uskomuksiin. Uskomusten todistaminen ei ole välttämättä mahdollista eikä siihen koeta aina olevan tarvetta. Luonnontieteen tunneilla oppilaille taas opetetaan kuinka maapallo on saanut alkunsa räjähdyksestä ja siitä, miten ihminen on kehittynyt vuosimiljoonien aikana alkeissoluista. Nämä tieteelliset asiat pystytään lapsille opettamaan ja todistamaan riittävällä varmuudella. Tällä tavoin lapsille opetetaan pienestä pitäen kaksi hyvin erilaista, jopa ristiriitaista tapaa uskoa asioihin. (Esseet 2015.)

Vuonna 2011 Suomen Kirkon tutkimuskeskus kysyi suomalaisten jumalauskosta. Puolet vastaajista sanoi uskovansa Jumalaan joko kristinuskon mukaan tai toisin kuin kirkko opettaa. Tutkimuskeskuksen mukaan Suomessa vain harva pitää itseään hyvin uskonnollisena. (Yle 2013.) Kuolemanjälkeiseen elämään uskoo lähes puolet suomalaisista. Taivaaseen uskovia on hieman enemmän, mutta helvetin olemassaoloon uskoo vain joka neljäs. (Niemelä 2003, 142.)

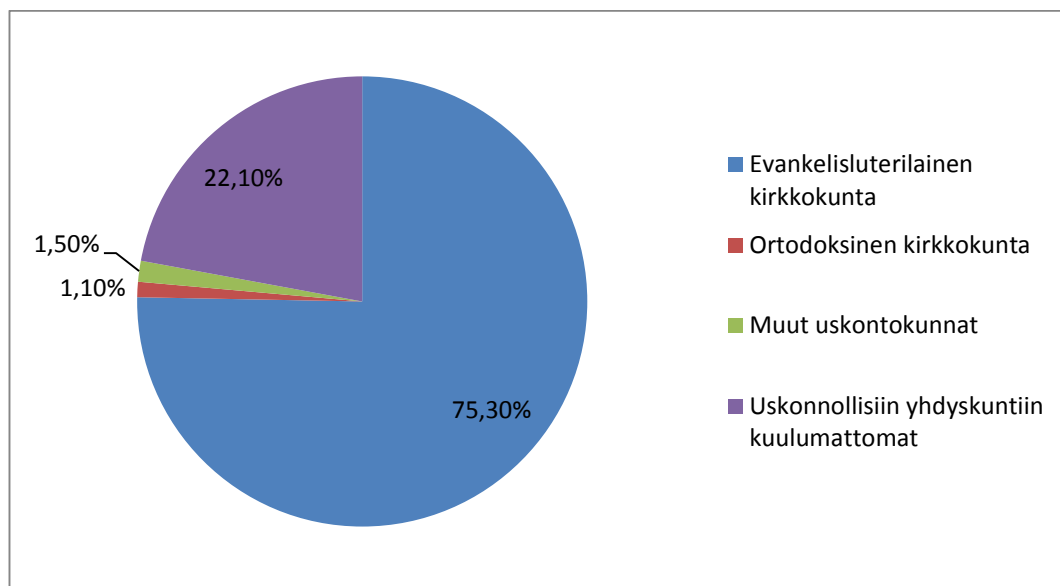
Suomalaisten uskonnollisuus on hyvin yksityistä. Uskonnollisuus on mukana monen suomalaisen elämässä, vaikka he eivät kovin innokkaasti ole mukana uskonnollisessa toiminnassa. Suomalaisten uskonnollisuus näkyy erilaisten kirkollisten toimitusten, kuten esimerkiksi kasteen, avioliittoon vihkimisen tai hautaan siunaamisen kautta. Jokainen suomalainen osallistuu vuoden aikana keskimäärin yhteen kirkolliseen toimitukseen. (Niemelä 2003, 143.)

Vuonna 1923 on Suomessa tullut voimaan uskonnonvapauslaki, jossa sanotaan seuraavasti:

”Jokaisella on oikeus päättää uskonnollisesta asemastaan liittymällä sellaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan, joka hyväksyy hänet jäsenekseen, tai eroamalla siitä”. (L6.6.2003/453.)

3.1 Uskonnot Suomessa

Evangelis-luterilainen kirkko on Suomen suurin uskonnollinen yhdyskunta. Evangelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluu 75,3 % väestöstä kun taas Suomen toiseksi suurimpaan uskonnolliseen yhdyskuntaan eli ortodoksikirkkoon, kuuluu hieman yli 1,1 % väestöstä. Näillä kahdella kirkolla on erityisasema Suomessa. Niillä on oikeus esimerkiksi kerätä veroa. (Edu 2015.) Muita uskonnollisia yhdyskuntia Suomessa ovat esimerkiksi Jehovan todistajat, Suomen Vapaakirkko, Katolinen kirkko Suomessa ja Suomen Adventtikirkko (Ketola 2008, 339). Näiden lisäksi Suomessa asuu kymmeniä tuhansia muslimeja. Heistä vain pieni osa kuuluu islamilaisiin yhdyskuntiin. Vuoden 2007 loppuun mennessä Suomessa oli 25 rekisteröitynyttä Islamilaista yhdyskuntaa. (Ketola 2008, 339.) Kuvion 1 avulla on esitetty kuinka eri uskontokunnat jakautuvat Suomessa.

Kuvio 1. Suomen uskontokunnat

3.2 Evangelis-luterilainen kirkko ja sen herätysliikkeet

Saksalainen Martin Luther (1483-1546) käynnisti 1500-luvun alussa roomalaiskatolisessa kirkossa uskonpuhdistuksen. Lutherin tarkoituksena oli palauttaa alkupe-

räinen Raamatun uskontulkinta ja poistaa sellaiset tulkinnat, joita pidettiin Raamatun vastaisina. Kaikki eivät nähneet uskonpuhdistusta tarpeellisenä ja siitä syntyneiden kiistojen vuoksi Luther ja hänen kannattajansa joutuivat jättämään katolisen kirkon. Uskonpuhdistus johti siihen, että Eurooppa jakautui uskonnollisesti roomalaiskatoliseen kirkkoon ja siitä irtautuneisiin protestanttisiin kirkkoihin, joista yksi on luterilainen kirkko. (Heino 1997, 42.)

Evangelis-luterilaisen kirkon sisällä toimii useita organisoituja herätysliikkeitä, joilla on perinteisesti tarkoitettu kirkollista uudisliikettä. Herätysliikkeitä kutsutaan maallikkoliikkeiksi, koska niiden toiminnasta vastaavat maallikkosaarnaajat, jotka eivät ole pappeja. Luterilaista uskontunnustusta ja raamatullisuutta on pidetty kaikissa Suomen herätysliikkeissä tärkeänä. (Suomen Ev.lut. kirkko 2015.) Perinteisiä herätysliikkeitä ovat rukoilevaisuus, herännäisyys, evankelisuus, lestadiolaisuus ja niin kutsuttu viidesläisyys. Herätysliikkeiden toiminta on levinnyt koko maahan, laajimmalle ovat levittäytyneet Kansanlähetyksen ja vanhoillislestadiolaisuus. (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 239–241.)

3.3 Lestadiolaisuus

Lestadiolaisuuden juuret ovat Ruotsin Lapissa. Saamelasta sukua oleva pappi Lars Levi Laestadius koki uudestisyntymisen tavattuaan Lapin Marian 1844. Tästä kohtaamisesta alkoi Lars Levin ura parannussaarnaajana, Lapinlähetyksen raitius- ja opetusorganisoijana. Maallikko Juhani Raattamaa (1811-1899) on ollut yksi rakentavista voimista lestadiolaisuudessa. Hän toimi Lars Levi Laestadiusen työn avustajana. Tänä aikana lestadiolaisuus vakiinnutti asemaansa kansanliikkeenä etenkin Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa (Hyry, Pentikäinen & Pentikäinen 1995.)

Lestadiolaisuus on kansainvälinen ja laajimmalle levinnyt 1800-luvulla Pohjoismaissa syntyneistä herätysliikkeistä. Sen merkittävimmät osaryhmät ovat yhä elinvoimaisia. Liikkeen menneisyyttä leimaavat lukuisat erimielisyydet. 1890-luvulla liike ajautui kriisiin, jonka aikana liike jakautui esikoisiin, uusherännäisiin ja vanhoillisiin. Tätä prosessia kutsutaan lestadiolaisuuden suureksi hajaan-

nukseksi. Useista sovintoyrityksistä huolimatta opilliset erot erottivat entiset uskonystävät peruuttamattomasti toisistaan. (Lohi 2007, 11.)

Keskeinen toimintamuoto lestadiolaisille suuntauksille ovat seurat, joita järjestetään paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti. Uskonkäsityksen erityispiirre on uskontunnustaminen ja synninpäästö ”Jeesuksen nimessä ja veressä”. (Heino 1997, 53.) Ripittäytyminen tapahtuu luottamuksellisesti liikkeen toiselle jäsenelle tai julkisesti seurakunnan edessä (Ketola 2008, 73). Suurimpia lestadiolaisuuden liikkeitä ovat esikoislestadiolaiset, uusheränneet ja vanhoillislestadiolaiset.

Esikoislestadiolaisuus. Liikkeen kriittinen suhtautuminen kirkkoon ja papistoon erottavat suuntauksen muusta lestadiolaisuudesta. Liike on haarautumista konservatiivisin ja sulkeutunein. (Evl 2015). Liikkeen vahvoja kannatusalueita ovat eteläisen Suomen suuret kaupungit kuten esimerkiksi Helsinki ja Tampere. Esikoislestadiolaisliike on puhtaasti maallikkojohtoinen (Ketola 2002008, 72). Yhteisössä oli vielä 2000-luvulle tultaessa näkyvissä hyvin askeettisia piirteitä. Yksinkertaisuuden ihannointi näkyi selvimmin yhteisöön kuuluvien pukeutumisessa. Seuroissa naisilla on yleensä hame ja hiukset sidottuina huivin alla. Miehet pukeutuvat yleensä suoriin housuihin ja neulepaitaan. Viime aikoina yhteisön sisällä on ollut näkyvissä muutoksia esimerkiksi opillisissa käsityksissä sekä pukeutumiskulttuurissa. (Ihonen 2001, 161-167.) Liikkeen lehti on nimeltään Rauhan Side (Kirkon Tutkimuskeskus 2008, 245) ja laulukirja Virsikirja ja hengellisiä lauluja (Evl 2015).

Uusherännäisyys. Liike on lähtöisin Kittilästä. Liikkeen syntyyn on sanottu vaikuttaneen herätysliikkeen väljähtymisen ja halun palata liikkeen alkuaikojen sekä Laestadiuksen opillisiin korostuksiin. (Ketola 2008, 72.) Liike on lestadiolaisuunnista kaikkein avoimin ulkopuolisille yhteyksille (Evl 2015). Lähetystyö on aina ollut uusherännäisyydessä tärkeä työalue. Lähetystyötä tehdään pääasiallisesti Suomen Lähetysseuran yhteistyöjärjestönä ympäri maailmaa. Uusherännäisyyden lehti on nimeltään Lähettäjä ja laulukirja on nimeltään Siionin Matkalaulut. (Uusheräys 2015.) Liike rekisteröityi vuonna 2000 uudella nimellä Lestadiolainen

Uusheräys (Uskonnot 2015). Tätä aiemmin liike on käyttänyt nimeä Lestadiolais-ten lähetyshdistysten Keskusliitto (Heino 1997, 52).

Vanhoillislestadiolaisuus. Vanhoillisuus on suurin lestadiolaisuuden haara. Aikuisjäseniä liikkeellä on noin 35 000-40 000. Vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen arvioidaan kuuluvan noin 100 000 suomalaista, valtaosa heistä on lapsia ja nuoria. Vanhoillislestadiolaista liikettä on pidetty pohjoisen kristillisyytenä, mutta se on viimeisten vuosikymmenten aikana levinnyt koko maahan ja maan rajojen ulkopuolelle. (Hurtig 2013, 26.)

Vanhoillislestadiolaisliikkeen suhde kirkkoon ja ympäröivään yhteiskuntaan on ollut ajoittain jännitteinen (Evl 2015). Liikkeen opetus nojaa luterilaiseen oppiin, mutta poikkeaa joidenkin korostusten osalta kirkon opetuksesta. Vanhoillislestadiolaisen opetuksen ehkä leimallisin oppi on opetus omasta yhteisöstä Jumalan valtakuntana ja sen edustamasta yhteisöstä ainoana pelastuksen tuojana (Hurtig 2013, 28). Liikkeen lehti on nimeltään Päivämies ja laulukirja Siionin laulut ja virsikirja (Evl 2015).

3.4 Vanhoillislestadiolaisuuden erityispiirteitä.

Suurin yhteiskunnasta erottava tekijä lienee kielteinen suhtautuminen syntyvyyden säännöstelyyn ja siitä seuraava perheen suuri lapsiluku (Ketola 2008, 73). Monissa yhteisön perheissä on 10-15 lasta. Vanhoillislestadiolaiseen yhteisöön kuuluva aviopari ei suunnittele perheen kokoa tai lapsen syntymän ajankohtaa, vaan lapsi otetaan vastaan Jumalan lahjana (Hurtig 2013, 43-46). Esiaviollista seksiä pidetään yhteisössä syntinä. Tämä saattaa olla yksi syy siihen, että hyvin monet avioituvat nuorina, ennen kahdettakymmenettä ikävuottaan.

Vanhoillislestadiolaisen liikkeen oppi ei hyväksy avioeroa, mutta yhä enenevässä määrin yhteisön sisällä on lapsia, joiden vanhemmat ovat eronneet, ovat eroamassa tai asuvat erillään. Yhteisö ei hyväksy myöskään eronneiden uudelleen avioitumista, mutta viime aikoina näitäkin avioliittoja on solmittu liikkeen sisällä useampia. (Hurtig 2013, 11.)

Vanhoillislestadiolaisperheissä ei ole televisiota, mutta televisiosta tulleita ohjelmia katsotaan nykyisin erilaisten sovellusten kautta internetistä. Aikaisemmin yhteisöllä oli selvä yhteinen kanta olla katsomatta televisiota (Hurtig 2013, 47). ”Jokainen joutuu tekemään omakohtaiset ratkaisut, mutta televisiosta on keskusteltu vanhoillislestadiolaisuuden piirissä”, kertoo Juha Kaarivaara Ylen tekemässä haastattelussa (Yle 2015).

”Hiihto on hyvä harrastus, mutta monissa urheilutilaisuuksissa saat-
taa olla paljon oheistoimintaa musiikin ja muun menon muodossa,
mikä voi olla turmiollista uskovalle ihmiselle. Esimerkiksi ihmisessä
lihallsuutta ruokkiva musiikki onkin uskon elämän kannalta vaaral-
lista ja se on myös sitä, mistä Jumalan sana varoittaa. Se on yhtä
vaarallista televisiossa tai netissä kotona tai kylässä”, Suomen Rau-
hanyhdistysten Keskusyhdistyksen pääsihteeri Juha Kaarivaara sa-
noo. (Yle 2015.)

Kaarivaara tuo Ylen haastattelussa esille sen, että vanhoillislestadiolaisliikkeen sisällä vuonna 1960-luvulla tehty linjaus olla hankkimatta ja katsomatta televisio-
ta on edelleen hyvä ja voimassaoleva. Kaarivaara ottaa haastattelussa esille myös
”lihallsuutta ruokkivan” musiikin vaarallisuuden uskon elämän kannalta. Van-
hoillislestadiolaiset kuuntelevat hengellistä ja klassista musiikkia. (Yle 2015.) Ur-
heilun harrastamista pidetään yhteisön sisällä hyvänä asiana, mutta urheiluseuroi-
hin kuulumista ja kilpailuihin osallistumista ei uskonyhteisön jäseniltä hyväksytä.
Yhteisön sisällä käydään keskustelua myös näistä urheiluun aiemmin luoduista
toimintatavoista ja ohjeista.

Vanhoillislestadiolaisilta jäseniltä odotetaan täysraittiutta alkoholista. Tämä koe-
taan luonnollisena ja arvokkaana valintana liikkeen jäsenten piirissä. (Hurtig
2013, 42.) Tupakan polttamista pidetään liikkeen sisällä epäterveellisenä ja huo-
nona tapana, mutta ei kuitenkaan syntinä kuten alkoholin juomista.

Opiskelu- ja työpaikoilla vanhoillislestadiolaiseen yhteisöön kuuluvat toimivat
muiden tavoin eivätkä erotu olemisellaan tai tekemisillään juurikaan muista. Liike
kannustaa jäseniään osallistumaan yhteiskunnallisiin asioihin. Yhteisön jäseniä

toimii kansanedustajina, kirkolliskokousedustajina ja paikallisina kunnallispoliittikkoina. (Hurtig 2013, 42-43.) Liike pitää tärkeänä esivaltauskollisuutta sekä isänmaallisuutta (Ketola 2008, 73). Vaikka vanhoillislestadiolaisyhteisön jäsenet eivät erotu toiminnoillaan juurikaan valtaväestöstä he itse pitävät erittäin tarkkaa rajaa siitä keiden kanssa viettävät esimerkiksi vapaa-aikansa. Kanssakäymiset liikkeeseen kuulumattomiin odotetaan rajattavan pakollisiin yhteydenpitoihin. Vanhoillislestadiolaiset tervehtivät toisia liikkeeseen kuuluvia ”Jumalan terveellä”, tällä tavoin osoitetaan liikkeeseen kuuluminen. Yhteisössä on tärkeää voida tunnistaa kuka on ”uskovainen” ja kuka ei. (Hurtig 2013, 42-47.)

Liikkeessä ei hyväksytä minkäänlaista väkivaltaa. Julkista keskustelua lasten ja naisten kokemasta väkivallasta on käyty vasta viime vuosina. Lisääntynyt avoimuus ja väkivaltatietoisuus ovat lisänneet keskustelua yhteisön sisällä tapahtuvasta väkivallasta. ”Seksuaalinen väkivalta on ollut ilmiönä kulttuurisesti tabu, kätkeytyvä sekä erityiseksi, poikkeukselliseksi ja harvinaiseksi ymmärretty. Tutkimuksen myötä ilmiö on paljastunut odotettua yleisemmäksi ja monimuotoisemmaksi. Yleisissä mielipiteissä seksuaalinen väkivalta -ilmiö määrittyy lähes yksiselitteisen kielteiseksi. Liikkeessä aiheesta ei ole käyty julkista keskustelua ennen 2010-lukua”. (Hurtig 2013, 48.)

Hurtigin (2013, 61-62) Taivaan taimet on ensimmäinen tutkimus, jossa on tutkittu uskonnollisen yhteisöllisyyden ja lapsuuden aikaisten seksuaalisten hyväksikäyttökokemusten yhteyksistä. Hurtig kiinnostui aiheesta vuonna 2009 luettuaan lehdistä useita lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä artikkeleita. Hän oli pystynyt yhdistämään nämä hyväksikäyttötapaukset omien tietojensa perusteella vanhoillislestadiolaiseen yhteisöön.

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ymmärretään vanhoillislestadiolaisen yhteisön sisällä rikokseksi, jonka tuomiosta päättää maallinen tuomioistuin. Teko on myös hengellisessä mielessä syntiä, josta tekijän on vanhoillislestadiolaisen opin mukaan tehtävä parannus. Parannuksen tekeminen tarkoittaa yhteisön sisällä syntien eli väärin tekojen anteeksi pyytämistä ja antamista. Syntien tai tekojen muisteleminen parannuksen jälkeen ei ole yhteisön sisällä hyväksyttävää. Yhteisön sisällä kaikilla ei ole ollut samaa ymmärrystä siitä, että seksuaalinen hyväksikäyttö on

rikos eikä siitä, kuinka asioita pitäisi hoitaa hyväksikäyttöepäilyn tullessa ulkopuolisten tietoisuuteen. Tämän vuoksi uhrit ovat saaneet kokea yhteisön toimivan arvoihinsa nähden ristiriitaisella tavalla. (Hurtig 2012, 118.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tämän tutkimuksen päämenetelmä on laadullinen eli kvalitatiivinen. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä täydentää ja tukee päämenetelmää (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136). Kvalitatiivista tutkimusta voidaan havainnollistaa kvantitatiivisilla mittauksilla. Tällöin määrällinen menetelmä toimii laadullisen menetelmän vahvistajana.

Kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on lähtökohtaisesti tarkoitus todellisen elämän kokonaisvaltainen kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei pysty sivuuttamaan omia arvojaan, sillä arvot muovaavat sitä kuinka ymmärrämme tutkittavaa ilmiötä. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole todistella jo olemassa olevia väittämiä, vaan ennemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita (Hirsijärvi ym. 2009, 161.) Lisäksi kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta (Hirsijärvi ym. 2009, 181).

Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston hankintaan suositellaan käytettäväksi metodeja, joissa tutkimukseen osallistuvien ääni pääsee kuuluviin. Tämän tutkimuksen aineisto kerätään e-kyselylomaketta käyttäen. Kyselylomakkeen avulla pystytään parhaiten turvaamaan vastaajien henkilöllisyys. Kvalitatiivisen tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksen mukaisesti (Hirsijärvi ym. 2009, 164).

Kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus kuvaa ja tulkitsee ilmiöitä mittausten menetelmillä, jotka keräävät numeerisia tutkimusaineistoja (Vilpas, 2015.) Yleensä aineiston keruussa käytetään standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. Usein selvitetään myös eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavissa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia numeeristen suureiden avulla. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne (Heikkilä 2014.)

Kvalitatiivinen osuus tutkimuksessa on kohdissa, joissa kyselyyn vastanneiden avoimia kysymyksiä on jaoteltu ilmaisujen perusteella eri teemojen alle. Kvantitatiivisen tutkimuksen osuus tutkimuksessa on kohdissa, joissa on haluttu selvittää määriä. Saaduilla määrillä on muodostettu kuvaavia taulukoita.

4.1 Aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusaineisto kerättiin e-kyselylomaketta käyttäen (liite 2). Kyselylomakkeessa oli sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä vastaajilla oli mahdollisuus vastata omin sanoin. Strukturoiduissa kysymyksissä oli valmiiksi annetut vastausvaihtoehdot. Tutkimukseen osallistuvat valittiin sen perusteella, että heillä tiedettiin olevan seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia lapsena tai nuorena. Omien yhteyksien kautta pystyttiin valikoimaan tietty vastaajajoukko tutkimukseen.

4.2 Aineiston analysointi

Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Aineistolähtöisessä analyysissä on tarkoitus luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Tutkimuksen tarkoitus ja tehtävänasettelu vaikuttavat analyysiyksiköiden valintaan. Analyysiyksiköiden ei tule olla etukäteen harkittuja tai sovittuja. Analyysin ollessa aineistolähtöistä aikaisempien tietojen, havaintojen ja teorioiden ei tulisi olla missään yhteydessä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 95.)

Aineiston analysointi voidaan tehdä monilla eri tavoilla. Pääperiaate kuitenkin on, että tutkija valitsee sellaisen analyysitavan, joka tuo tutkimuksen ongelmaan tai tutkimustehtävään parhaiten vastauksen. Laadullisen tutkimuksen osalta analyysi koetaan vaikeaksi. Tiukkoja sääntöjä ei ole olemassa ja erilaisia vaihtoehtoja on tarjolla paljon. Alustavat valinnat tutkija tekee jo aineistoon tutustumisen ja sen teemoittelun aikana. (Hirsjärvi ym. 2009, 224.)

Aineiston analyysissä kerätty aineisto hajotetaan ensiksi käsitteellisiksi osiksi, jonka jälkeen aineisto kootaan tieteellisiksi johtopäätöksiksi. Tällaista toimintaa kutsutaan abstrahoinniksi. Abstrahoinnissa tutkimusaineisto kootaan sellaiseen muotoon, että sen perusteella tehdyistä johtopäätöksistä ei voida erottaa yksittäistä henkilöä, lausumaa tai tapahtumaa. (Metsämuuronen 2006, 122.)

Laadullisen tutkimuksen analyysivaiheen tekee mielenkiintoiseksi ja haastavaksi tutkimusaineiston runsaus ja elämänläheisyys. Tutkija viettää usein viikkoja luo-

nessaan järjestystä ilmiöihin, etsiessään merkityksiä ja yrittäessään tulkita vastauksia oikein. Laadullisen tutkimuksen aineisto voi olla suuri eikä tutkija pysty tämän vuoksi hyödyntämään kaikkea keräämäänsä. (Hirsijärvi ym 2009, 225.)

4.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen uskottavuus ja tutkijan eettiset ratkaisut kulkevat käsi kädessä. Tutkimuksen uskottavuus toteutuu, kun tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 132.) Tutkimuksen luotettavuutta voidaan mitata käsitteillä validius ja reliaabelius. Tutkimuksen pätevyys eli validius toteutuu silloin, kun vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset siten kuinka tutkija on ne tarkoittanut ymmärrettävän. Tutkimustulosten luotettavuutta voidaan mitata myös vastausten toistettavuudella. Toistettavuus eli tulosten reliaabelius toteutuu silloin, kun kaksi tutkijaa päätyvät samoihin tuloksiin. (Hirsijärvi ym.2013, 231.)

Ennen tutkimuksen aloittamista on suoritettu esitutkimusta sellaisten henkilöiden kanssa, joilla on tiedetty olevan lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Keskusteltiin siitä, millaisia asioita he pitäisivät tärkeänä, jos tehtäisiin tutkimus liittyen lapsena koettuun seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Näitä keskusteluja ei ole kirjattu ylös. Keskustelut olivat esitutkimusta tulevaa työtä varten. Henkilöt, joiden kanssa keskusteltiin, pitivät tärkeänä kokemuseräisen tiedon esille tuomista. Kaikki pitivät ensiarvoisen tärkeänä lapsen seksuaalisen hyväksikäytön varhaista tunnistamista. Tärkeää olisi myös, että aiheesta pystyttäisiin keskustelemaan yhteiskunnassamme avoimesti ilman ennakkoluuloja ja oletuksia. Näiden lisäksi henkilöt toivat esille myös sitä kuinka tärkeää olisi, että läheiset osaisivat suhtautua oikein seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneeseen.

Tutkimukseen valittiin tietoisesti Facebookista ryhmä, jonka jäsenille annettiin mahdollisuus osallistua seksuaalista hyväksikäyttöä koskevaan tutkimukseen. Ryhmän valintaan vaikutti se, että oli jo valmiiksi tiedossa heillä olevan seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Tämän lisäksi kyselylomakkeen internet-linkki annettiin muutamalle henkilölle, joilla tiedettiin olevan seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Heidän kanssaan keskusteltiin siitä, kuinka tärkeää luotettavien tutkimustulosten saavuttamiseksi on olla jakamatta internet-linkkiä eteenpäin.

Tutkimuksen aineiston kerääminen e-lomaketta käyttäen mahdollisti vastaajien henkilöllisyyden salassa pysymisen. Tämä on hyvin tärkeää usealle seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneelle. Kyselykaavakkeen alussa kerrottiin tarkasti mitä tutkitaan. Tämän lisäksi vastaajille kerrottiin ajankohta, milloin heillä on mahdollisuus nähdä tämän tutkimuksen tulokset internetistä.

Kyselylomakkeen julkistamisen jälkeen tuli toive kolmannesta sukupuolesta. Tästä syystä kysymykseen henkilön sukupuoli, lisättiin vaihtoehto *muu*. Tällä tavoin varmistettiin vielä, ettei ketään rajata tutkimuksen ulkopuolelle.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuskysely suoritettiin elektronisella kyselylomakkeella. Kyselylomake avattiin julkiseksi 21.4.2015. Vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa eli kyselylomake sulkeutui 5.5.2015. Elektroniseen kyselylomakkeeseen johtava internet-linkki jaettiin Facebookissa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneista koostuvassa ryhmässä sekä sähköpostin välityksellä muutamalle henkilölle joilla tiedettiin olevan seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Kyselyajan umpeuduttua vastaksia oli tullut yhteensä seitsemäntoista (17). Vastauksiin perehdyttäessä huomattiin yhden vastaajan vastausten tallentuneen kaksi kertaa. Tästä syystä poistettiin toiset eli täysin identtiset vastaukset. Tutkimuksessa on käytetty kuudentoista vastaajan vastauksia. Vastaajista valtaosa oli naisia (14). Vain kaksi oli miehiä.

Kyselylomakkeen vastaukset käytiin läpi yksi kysymys kerrallaan. Yhden vastaajan vastauksesta on voitu poimia useampia ilmaisuja. Kyselylomakkeesta poimituja vastauksia on käytetty tekstissä selventämään tutkimuksen tuloksia lukijalle. Lisäksi kysymyksien analysoinnissa on käytetty havainnollistamiseen apuna erilaisia kuvioita.

Vastaustulokset on jaoteltu kyselylomakkeessa viiden eri teeman alle. Näitä teemoja ovat: taustatiedot, seksuaalinen hyväksikäyttö ja oireet, seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen, seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulo sekä nykyisyys.

5.1 Taustatiedot

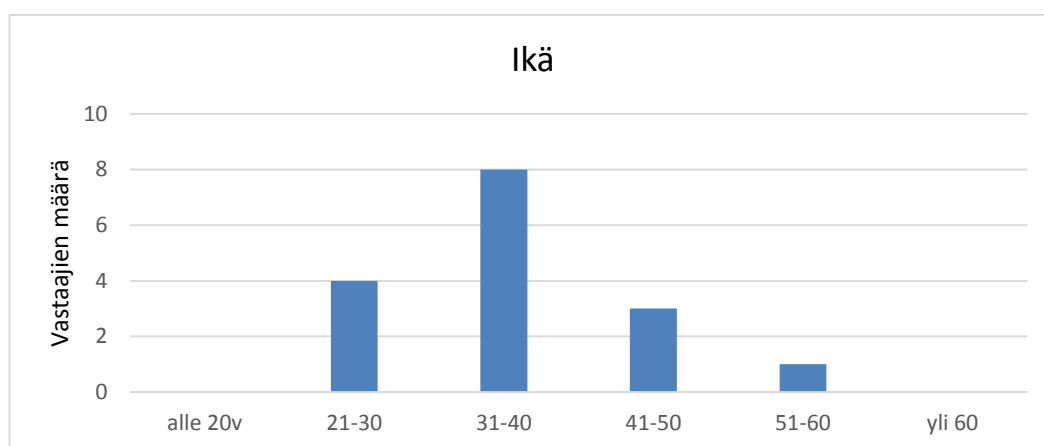
Taustakysymyksillä haluttiin selvittää kyselyyn osallistuvan sukupuoli, ikä ja vastaajan lapsuudenaikaisen perheen mahdollinen hengellisyys.

Sukupuoli. Kyselyyn vastasi yhteensä 16 henkilöä. Heistä 14 oli naisia ja kaksi miehiä. Kyselyssä oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto muu. Näitä vastauksia ei tullut lainkaan.

Tutkimukseen osallistuneista suurin osa oli naisia. Aikaisempien tutkimusten mukaan seksuaalinen hyväksikäyttö kohdistuu yleisimmin tyttölapsiin. Korkmanin 2013 tekemän tutkimuksen mukaan voidaan todeta, että tytöillä on edelleen seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia enemmän kuin pojilla. Tutkimuksilla on

pystytty myös osoittamaan, että naisten on helpompi tuoda esille heihin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäyttö. Poikiin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäyttö on yhteiskunnassamme edelleen tabu. (ks. luku 2.2, 2.3 ja Liite 1)

Ikä. Kyselyyn osallistuvilta kysyttiin taustatietona tämänhetkinen ikä (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden ikä sijoitettuna eri ikävuosijakaumiin

Neljä vastaajaa sijoittui ikävuosien 21-30 sisälle. Vastaajista valtaosa (8) sijoittui ikävuosien 31-40 välille. Kolme vastaajaa ilmoitti ikänsä 41-50 ikävuosiin sijoittuvaksi. Vastaajista yksi ilmoitti ikänsä 51-60 ikävuosiin sijoittuvaksi. Vastaajissa ei ollut lainkaan alle 20-vuotiaita eikä yli 60-vuotiaita.

Perheen hengellisyys. Kolmantena taustatietokysymyksenä oli kysymys lapsuuden ajan perheen hengellisyydestä. Kysymyksen pääluokiksi muotoutuivat: vanhoillislestadiolaisuus (14) ja ei hengellistä yhteisöä (2). Kyselyyn vastasi 16 henkilöä.

Vanhoillislestadiolaisuus (14). Valtaosa vastaajista kertoi lapsuuden perheen hengellisyydeksi vanhoillislestadiolaisuuden.

”juuret syvästi vanhoillislestadiolaisuudessa”

”lakihenkinen, sääntökeskeinen lestadiolaiskulttuuri”

”perheeni on hyvin hartaasti vanhoillislestadiolainen”

Ei hengellistä yhteisöä (2). Osalla vastaajista ei ollut hengelliseen taustaa.

”ateisti”

”tapakristillisyyttä lähinnä”

Tutkimukseen osallistuneista 14 oli vanhoillislestadiolainen tausta. Aikaisempien tutkimusten mukaan lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä ilmenee kaikissa sosiaali-
luokissa ja kaikenlaisissa perheissä. Hurtigin tekemän tutkimuksen mukaan lap-
sen seksuaalinen hyväksikäyttö on paljastunut odotettua yleisemmäksi vanhoillis-
lestadiolaisyyhteisön sisällä (ks. luku 2.2 ja 3.4).

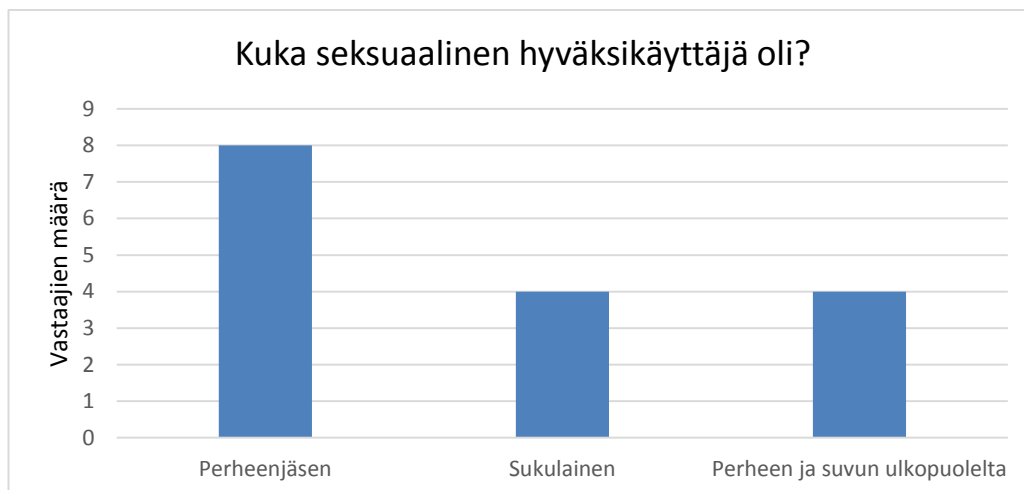
5.2 Seksuaalinen hyväksikäyttö ja sen oireet

Tutkimukseen osallistuneilta varmistettiin vielä onko heillä seksuaalisen hyväksi-
käytön kokemuksia. Tämän jälkeen tutkimus eteni siten, että selvitettiin mistä
seksuaalinen hyväksikäyttäjä tuli, seksuaalisen hyväksikäytön alkamisajankohta,
seksuaalisen hyväksikäytön kesto vuosina ja millaisia oireita seksuaalinen hyväk-
sikäyttö tuolloin aiheutti.

Seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia. Kaikilla tutkimukseen osallistuvilla eli
16 vastaajalla oli lapsen seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia.

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on yleisempää kuin mitä ihmiset olettavat.
Arviolta noin joka neljäs tytöistä ja noin joka kuudes pojista on joutunut seksuaa-
lisen hyväksikäytön kohteeksi. Arvion oletetaan olevan kuitenkin vain jäävuoren
huippu, sillä kaikki lapsiin kohdistuneet hyväksikäytöt eivät tule ilmi. Korkmanin
2013 tekemän tutkimuksen mukaan voidaan todeta, että hyväksikäyttökokemukset
ovat vähentyneet vuodesta 2008 vuoteen 2013 (ks. luku 2.3 ja liite 1).

Hyväksikäyttäjä eli tekijä. Seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksia tarkennettiin
esittämällä kysymys siitä, kuka seksuaalinen hyväksikäyttäjä oli. Hyväksikäyttäjät
on luokiteltu kuvion alareunassa seuraavasti: perheenjäsen, sukulainen ja perheen
tai suvun ulkopuolelta (ks. kuvio 4).

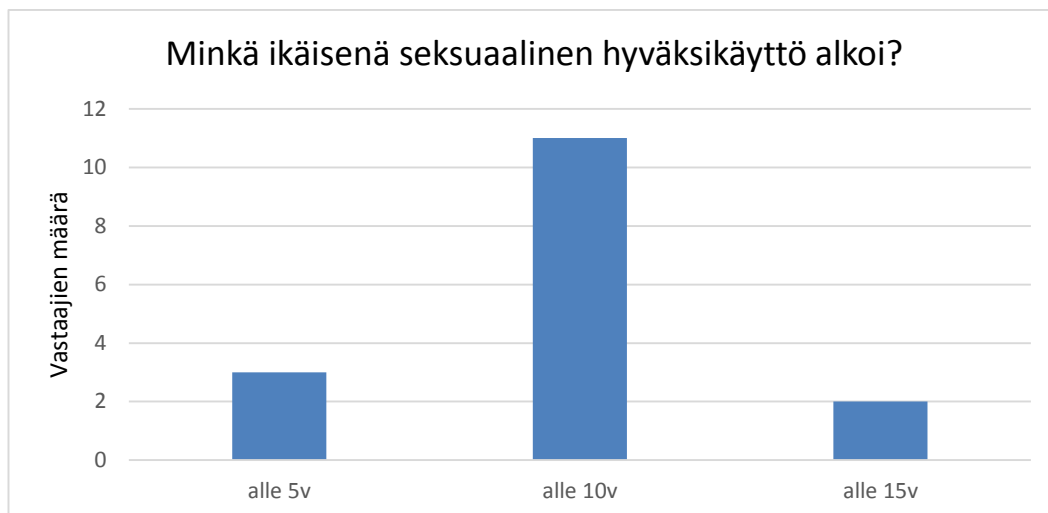

Kuvio 4. Kuka oli seksuaalinen hyväksikäyttäjä?

Puolet vastaajista eli kahdeksan vastasi hyväksikäyttäjän olleen oman perheen sisältä. Neljä vastasi tekijän olleen sukulainen ja saman määrän eli neljä vastasi tekijän olleen perheen ja suvun ulkopuolelta.

Kaksitoista vastaajaa kertoi hyväksikäyttäjän tulleen omasta perheestä tai suvusta. Tutkimusten mukaan vain harvoissa tapauksissa hyväksikäyttäjä/-t ovat perheen tai suvun ulkopuolelta. Laitinen on halunnut murtaa tutkimuksellaan juuri tämän oletuksen, että lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä tapahtuisi vain kaukana kotoa ja oman perheen ulkopuolella (ks. luku 2.1.1, 2.2 & liite 1).

Seksuaalisen hyväksikäytön alkamisajankohta. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin minkä ikäisiä he ovat olleet seksuaalisen hyväksikäytön alkaessa (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Ikä seksuaalisen hyväksikäytön alkaessa

Kolme vastaajaa kertoi hyväksikäytön alkaneen alle viisivuotiaana. Suurin osa vastaajista eli 11 kertoi seksuaalisen hyväksikäytön alkaneen viiden ja kymmenen ikävuoden välisenä aikana. Kahden vastaajan kohdalla hyväksikäyttö oli alkanut 10 ikävuoden jälkeen, mutta kuitenkin ennen 15:tä ikävuotta.

14 tutkimukseen osallistunutta kertoi häneen kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön alkaneen ennen kymmenettä ikävuotta. Tutkimuksilla on todistettavissa, että aikuiset käyttävät seksuaalisesti hyväksi todella nuoria lapsia. Kolmasosa uhreista on alle 6-vuotiaita, kolmasosa on 6-12-vuotiaita ja yksi kolmasosa on 12-18-vuotiaita (ks.luku 2.2 & liite 1).

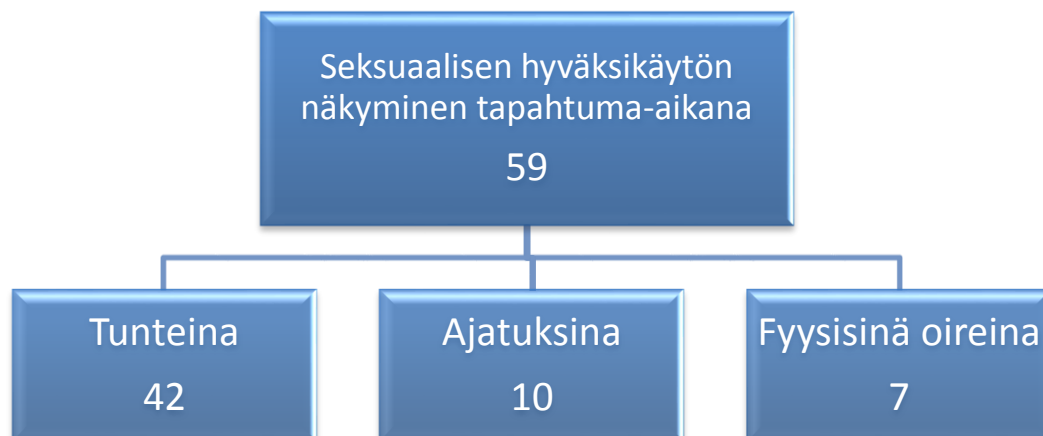
Seksuaalisen hyväksikäytön kesto vuosina. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kuinka kauan heihin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäyttö on jatkunut vuosina (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Seksuaalisen hyväksikäytön kesto vuosina

Viisi vastaajaa kertoi hyväksikäytön kestäneen alle viisi vuotta. Yhdeksän vastaajaa kertoi hyväksikäytön jatkuneen viidestä viiteentoista vuoteen. Yhden vastaajan kohdalla hyväksikäyttö oli kestänyt yli 20 vuotta. Yksi vastaajista ei osannut kertoa tarkkaa aikaa vuosina.

Seksuaalisen hyväksikäytön oireet tapahtuma-aikana. Kysymykseen mitä seksuaalinen hyväksikäyttö tuolloin aiheutti vastaajissa tuli yhteensä 59 ilmaisua (ks. kuvio 7).

Kuvio 7. Ilmaisuja seksuaalisen hyväksikäytön oireista tapahtuma-aikana

Kysymyksen pääluokat ja niihin tulleiden ilmaisujen määrät ovat: tunteita 42, ajatuksia 10 ja fyysisiä oireita 7.

Tunteita (42). Alaluokat: pelkoa 9, ahdistusta 7, oman fyysisen olemuksen inho ja häpeä 7, häpeää 6, syyllisyyttä 3, oksettavaa oloa 3, vihaa 3, arkuutta 2 ja altistumista kiusatuksi tulemiselle 2.

Pelko (9). Alaluokassa pelko tyypillisimpiä vastauksia olivat:

”Pelkoa että jos teot paljastuu, niin minua syytetään”

”Teon aikana pelkäsin että joku näkee ja jään kiinni; kaikki oli minun syytäni koska annoin hänen tehdä niin”

”Pelkoa että se toistuu”

Ahdistusta (7). Alaluokassa ahdistusta tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Olin ahdistunut ja pelkäsin kuolemaa”

”Olin ahdistunut kaikista negatiivisista tunteista”

Oman fyysisen olemuksen inho ja häpeä (7). Alaluokan tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Koin olevani likainen. Lihava. Saastainen. Joka haisi ja näytti rumalta”

”Luulin olevani ruma”

Häpeää (5). Alaluokan häpeä tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Häpesin itseäni”

”Suurta häpeää”

”Inhottavaa ja hävettävää”

Syyllisyyttä (3). Alaluokan syyllisyyttä tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Kaikki oli minun syytä koska miksi minä annoin sen tehdä niin”

”Luulin, että kaikki johtuu minusta kun joku ei onnistunut ja koskee siis ihan kaikkea kotona, koulussa, kylässä”

Oksettavaa oloa (3). Alaluokan oksettavaa oloa tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Oksetti sen toisen puolesta”

”Oksettavaa oloa”

Vihaa (3). Alaluokan vihaa tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Vihasin itseäni”

”Isää kohtaan tunsin tuolloin vihaa”

Arkuutta (2). Alaluokan arkuutta tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Arkuutta kaikissa sosiaalisissa suhteissa”

Altistumista kiusatuksi tulemiselle (2). Alaluokan altistumista kiusatuksi tulemiselle tyypillisimmät vastaukset olivat:

”Altistumista koulukiusaamiselle”

Ajatuksia (10). Teot ovat aiheuttaneet uhriksi joutuneelle monenlaisia ajatuksia.

”Mulla oli itsetuhoisia ajatuksia”

”Monesti ajattelin, etten selviä tästä”

”Mielessäni murhasin isän monta kertaa”

”Mietin sitä silloin, että miksi tämä ihminen sitä tekee”

”Alku aikoina en tiennyt mitä se oli. Luulin että se kuuluu elämään”

”Olin lapsena varma, että minut hyljätään syntisenä huorana jos jään kiinni”

”Olin jo niin kiedottu valheen ja syyllisyyden verkkoon että en kuvitellut mitään niin kamalaa kuin julkitulo”

”Ajattelin etten osaa muuta kuin siivota ja hoitaa lapsia. Luulin etten koskaan saa ammattiakaan”

”Kaikki kauneimmat muistoni peittyvät ajatuksiin: jospa he tietäisivät mikä minä oikeasti olen he eivät minusta välittäisi”

Fyysisiä oireita (7). Jotkut ovat saaneet teoista fyysisiä oireita.

”Minulla oli paljon virtsatieinfektioita”

”Fyysisesti olen vuotanut verta”

”Mulla meni hormoonit sekaisin ja kuukautiset alkoi 9 vuotiaana”

Kaikki tutkimukseen osallistuvat kertoivat seksuaalisen hyväksikäytön aiheuttaneen heille erilaisia tunnepuolen oireita. Useimmille hyväksikäyttö oli aiheuttanut myös monenlaisia ahdistavia ajatuksia. Tutkimusten mukaan lapset oirehtivat hyvin eri tavoin seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Oireiden ilmenemismuoto riippuu lapsen kehitystasosta (ks. luku 2.4).

5.3 Seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen

Lapseen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kenen/keiden he olisivat halunneet tunnistavan heihin kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön, mistä he olisivat toivoneet heidän tunnistavan ja mitä olisit toivonut heidän tekevän sen jälkeen kun he ovat tunnistaneet lapsen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön.

Kenen/keiden olisit toivonut tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kenen/keiden he olisivat halunneet tunnistavan heihin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön. Kysymykseen tuli yhteensä 26 ilmaisua (ks. kuvio 8).

Kuvio 8. Ilmaisut kysymykseen kenen olisit toivonut tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön.

Kysymyksen pääluokat ovat: vanhempien 11 ilmaisua, koulun henkilökunnan 7 ilmaisua, jonkun aikuisen 5 ilmaisua, en kenenkään 2 ilmaisua ja tekijän 1 ilmaisu.

Vanhempien (11). Suurin osa vastaajista olisi toivonut vanhempien tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön.

”Omien vanhempien, koska ne oli mulle tärkeit”

”Äidin ja vanhempien sisarusten...he ei edes kuunnelleet mitä yritin kertoa! He sulkiivat minun suun!”

Koulun henkilökunnan (7). Osa vastaajista olisi toivonut koulun henkilökunnan tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön.

”Toivoin salaa, että olisin uskaltanut kertoa terveydenhoitajalle”

”Ala-asteella opettajat”

”Koulun henkilökunnan”

Jonkun aikuisen (5). Osa vastaajista oli odottanut, että joku lähellä olevista aikuisista olisi tunnistanut hänen pahan olonsa.

”Joku aikuinen, joka olisi uskonut minua”

”Jonkun joka olisi voinut lopettaa sen ja kertoa, että se on väärin”.

”Tädin, vanhempien sisarusten, tekijän vaimon”

”Uskovien sukulaisten”

En kenenkään (2). Kaksi ilmaisua kertoi, ettei olisi halunnut kenenkään tunnistavan hänelle tapahtuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä.

”Olin valheeseen kiedottu, tunsin olevani syyllinen”

”En halunnut pappaa vankilaan, se oli liian pelottavaa”

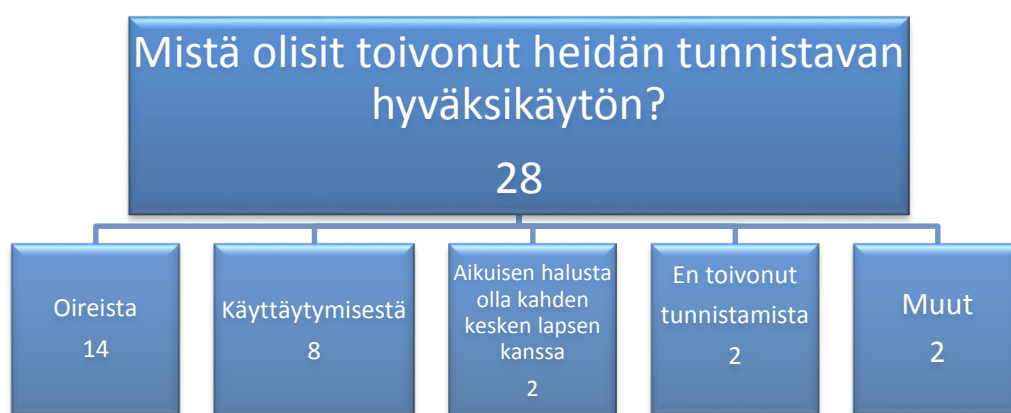
Tekijän (1). Yksi vastaajista olisi toivonut, että tekijä itse olisi ymmärtänyt, että se mitä hän tekee, on lasta kohtaan väärin.

”Tekijän olisi itse pitänyt se tajuta”

Useimmat tutkimukseen osallistuneet olisivat toivoneet vanhempiensa tunnistavan heihin kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön. Vastausten perusteella voidaan todeta, että joissakin tapauksissa lapsi on yrittänyt tuoda esille häneen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön, mutta vanhemmat eivät ole uskoneet lapsen ker-

tomaa. Usein tekijä manipuloi sekä lasta että vanhempia. Todella pieni osa vanhemmista tunnistaa lapseen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön (ks. 2.3 & liite 1). Lisäksi useat vastaajat olisivat toivoneet tunnistamisen tapahtuvan koulun henkilökunnan tai jonkun muun aikuisen toimesta, kunhan tunnistaminen vain olisi tapahtunut.

Toiveita seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamisesta. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin mistä he olisivat toivoneet, että heihin kohdistuva seksuaalinen hyväksikäyttö olisi tunnistettu. Kysymykseen tuli yhteensä 28 ilmaisua (ks. kuvio 9).

Kuvio 9. Ilmaisuja kysymykseen mistä olisit toivonut heidän tunnistavan hyväksikäytön.

Tämän kysymyksen pääluokat ovat: oireista 14, käyttäytymisestä 8, aikuisen halusta olla kahden kesken lapsen kanssa 2, en toivonut tunnistamista 2 ja muut 2.

Oireista (14). Suurin osa vastaajista olisi toivonut tunnistamista oireista.

”Vatsa- ja päänsärystä”

”Sulkeutumisesta, häpeän ilmenemisestä jo pienellä lapsella”

”Itseinhoista ja häpeästä”

”Itkuisuudesta ja rajuista tunnemyrskyistä”

Käyttäytymisestä (8). Useat olivat toivoneet tunnistamista käyttäytymisestä.

”Itsetuhoisella humalahakuisella alkoholinkäytöllä”

”En halunnut poikien kanssa samaan huoneeseen”

”Pelkoa kyseistä ihmistä kohtaan”

”Arkuudesta joka ilmeni tekijän tullessa meidän kotiin”

”Uhmasin sääntöjä koulussa ja kotona”

”Jatkuvasta peseytymisestä”

Aikuisen halusta olla kahden kesken lapsen kanssa (2). Osassa vastauksia tuli esille aikuisen erikoinen tarve viettää aikaa kahden kesken lapsen kanssa.

”Se, että mies vei minut pienenä kahden kesken tiettyyn huoneeseen niin olen myöhemmin ajatellut, että miksi kukaan ei ajatellut mitään”

”Aikuinen mies ottaa 4v syliin, vie huoneeseen missä ei ole muita, laulaa muka laulua, koskettaa ja hinkkaa itseään vasten”

En toivonut tunnistamista (2). Osassa vastauksia tuli esille se, ettei ollut toivottu tunnistamista. Tunnistamisen ja asian eteenpäin viemiseksi uhrin olisi pitänyt itse pystyä puhumaan asiasta, mikä taas on ollut uhrille tapahtumien aikaan mahdollista.

”Oireiden perusteella kukaan ei arvaa ellen kertoisi”

Muut (2). Tämä pääluokka keräsi kaksi ilmaisua. Toinen ilmaisu toivoi tunnistettavan jostakin ja toinen ilmaisi, ettei tapahtunutta voi huomata suuressa perheessä.

”Aivan sama mistä, kunhan se olisi tunnistettu”

”Suuressa perheessä ei ole aikaa lapselle”

Teot joita uhrin toivoivat tunnistajien tekevän. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin, mitä he olisivat toivoneet heihin kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistajien tekevän. Kysymykseen tuli yhteensä 29 ilmaisua (ks. kuvio 10).

Kuvio 10. Ilmaisuja kysymykseen mitä olisit toivonut hänen/heidän tekevän?

Valtaosa ilmaisuista tuli pääluokkaan puuttuvan asiaan 14. Muita pääluokkia ovat: antavan rakkautta ja ymmärrystä 9, vievän asian viranomaisten tietoon 3 ja ei mitään 3.

Puuttuva asiaan (14). Suurin osa vastaajista toivoi aikuisten puuttuvan asiaan eli lapselle tapahtuvaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön.

”Pitävän sen miehen kaukana minusta”

”Lopettavan sen. Kertovan sen olevan rikos, ei minun vikani”

”Jos huomasivat, niin tulla huoneeseen”

”Osoittaa myös että ei aio suojella sellaiseen syylistynyttä”

Antavan rakkautta ja ymmärrystä (9). Useat toivoivat läheisiltään rakkautta ja ymmärrystä seksuaalisen hyväksikäytön tullessa heidän tietoonsa.

”Olisivat kysyneet millaista apua tarvitsen”

”Kysyvän ja selittävän mistä on kyse”

”Syliä ja rakkautta”

”Auttavan pahan olon keskellä”

”Olisin toivonut, että minua olisi uskottu”

”Siinä vaan kävi niin, että minua syytettiin ja arvosteltiin”

Vievän asian viranomaisten tietoon (3). Osassa ilmaisuja toivottiin, että asia olisi viety heti viranomaisten tietoon.

”Jos joku tietää, ilmoitus heti poliisille”

”Että asia olisi viety heti poliisille”

Ei mitään (3). Osa vastaajista ei olisi halunnut kenenkään toimivan.

”En olisi halunnut kenenkään tekevän mitään koska pelkäsin”

”Toivoin tekijän kuolemaa”

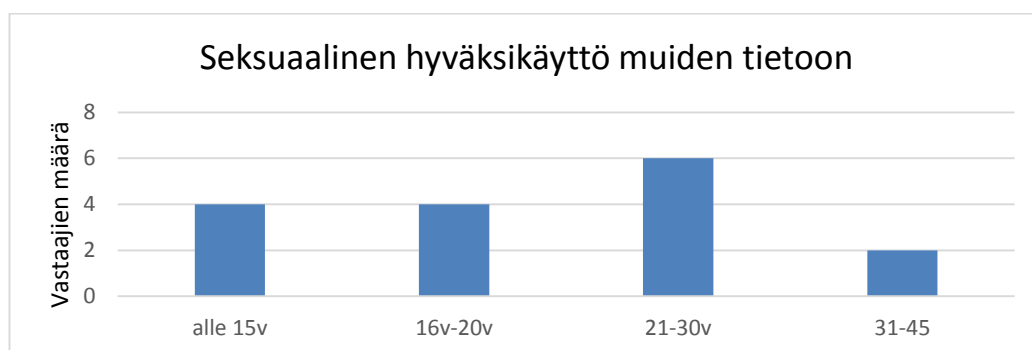
”Toivoin, että se mies kuolisi, ettei enää satuttaisi muita lapsia”

Suurin osa vastaajista olisi toivonut tunnistetuksi tulemisen jälkeen aikuisten puuttuvan asiaan. Aikaisempien tutkimusten mukaan havainnon tekijältä saattaa kuitenkin joissakin tapauksissa puuttua rohkeutta viedä asiaa eteenpäin. (ks. luku 2.3) Hyvin monet olisivat toivoneet läheisiltään myös rakkautta ja ymmärrystä seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen.

5.4 Seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulo

Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulosta ja suhtautumisesta uhriin ja tekijään ilmitulon jälkeen.

Seksuaalisen hyväksikäytön tuleminen muiden tietoon. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin minkä ikäisiä he olivat kun heihin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäytön tullessa muiden tietoon. Tutkimukseen osallistui 16 henkilöä (ks. kuvio 11).

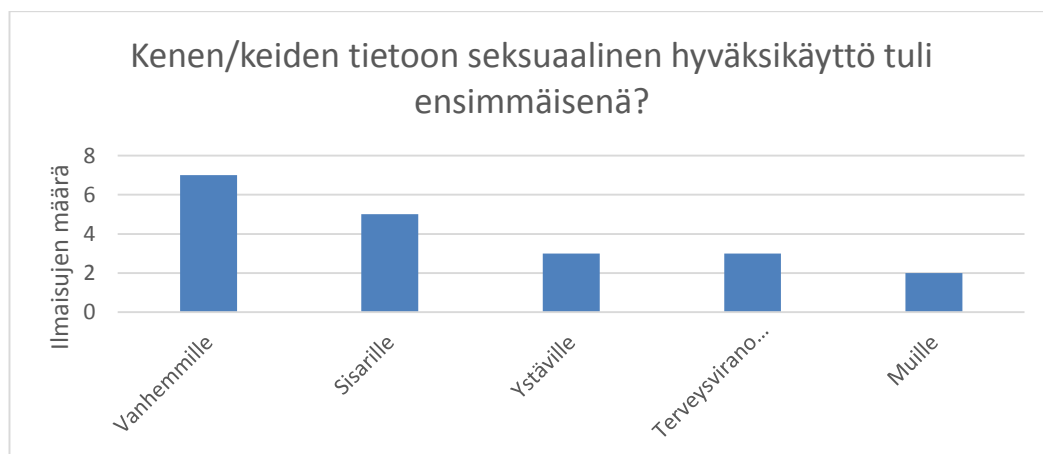
Kuvio 11. Seksuaalisen hyväksikäytön tuleminen muiden tietoon ikäjakaumina

Neljän kyselyyn osallistuneen kokema seksuaalinen hyväksikäyttö oli tullut muiden tietoon alle 15-vuotiaana. Neljä vastaajaa oli ollut 16-20-vuotiaita. Kuuden

henkilön kokema seksuaalinen hyväksikäyttö oli tullut muiden tietoon 21-30 -vuoden ikäisenä. Kahden vastaajan kokema hyväksikäyttö oli tullut muiden tietoon heidän ollessa yli 30-45-vuotiaita.

Kymmenen vastaajaa kertoi hyväksikäytön tulleen muiden tietoon heidän ollessaan 16-30-vuotiaita. Useat tutkimukset osoittavat, ettei asioiden palautuminen mieleen myöhäisemmässä elämänvaiheessa ole epätavallista. (Laitinen 2004, 33.) (ks.2.3 ja liite 1).

Ensimmäisenä tiedon saanut. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin, että kenen tietoon heihin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäyttö tuli ensimmäisenä. Kysymykseen tuli yhteensä 18 ilmaisua (ks. kuvio 12).

Kuvio 12. Ilmaisut kysymykseen kuka sai tietää seksuaalisesta hyväksikäytöstä ensimmäisenä.

Ilmaisuja on enemmän kuin vastaajia, koska joidenkin vastaajien kohdalla tiedon ovat saaneet useammat henkilöt yhtä aikaa. Yleisimmin ensimmäisenä oli asiasta kerrottu omille vanhemmille 7. Toiseksi yleisimmin oli kerrottu omille sisaruksille 5. Ystäville ja terveysviranomaisille tuli kolme ilmaisua. Muille (vieraalle ihmiselle, uskonyhteisön saarnaajalle) tuli kaksi ilmaisua.

Keiden tietoon ja millä tavalla seksuaalinen hyväksikäyttö on tullut ensimmäisenä tiedon saaneen lisäksi. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kerrottiinko heihin kohdistuneesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä jollekin muulle henkilölle kuin en-

simmäisenä tiedon saaneelle ja jos kerrottiin, niin kuinka se tapahtui. Kysymykseen tuli yhteensä 23 ilmaisua (ks. kuvio 13).

Kuvio 13. Ilmaisuja seksuaalisen hyväksikäytön tietoon tulemisesta muille kuin ensimmäiselle henkilölle

Kysymyksen pääluokat: sisaruksille 9, ei mennyt eteenpäin 4, ystävälle 4, vanhemmille 2 ja tekijälle 2, terveydenhuollolle 1 ja juoruna 1.

Sisaruksille (9). Omille sisaruksille on kerrottu yleisimmin seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

”Sisarusten kesken puhuimme, minä kerroin ensin heille ja sitten tuli ilmi etten ollut ainoa uhri”

”Siskoni, hän oli myös saman tekijän uhri”

”Tekijän vaimolle joka myös siskoni”

Ei mennyt eteenpäin (4). Osa vastaajista kertoi, ettei seksuaalisesta hyväksikäytöstä oltu kerrottu lainkaan eteenpäin.

”Se vain jätettiin hoitamatta”

”Isä ei kyennyt auttaan”

”Vasta aikuisena kerroin uusille ihmisille”

Ystävälle (4). Osa vastaajista oli kertonut asiasta lähimmälle ystävälleen.

”Kerroin parhaalle ystävälle”

”Kerroin parille ystävälleni”

Vanhemmille (2). Osa vastaajista oli kertonut vasta toiseksi vanhemmilleen.

”Äiti istui neulomassa kun kerrottiin hänelle”

”Vanhemmille kerroin”

Tekijälle (2). Osa vastaajista oli kertonut tekijälle itselle.

”Isälle kerroin, että olen alkanut puhumaan”

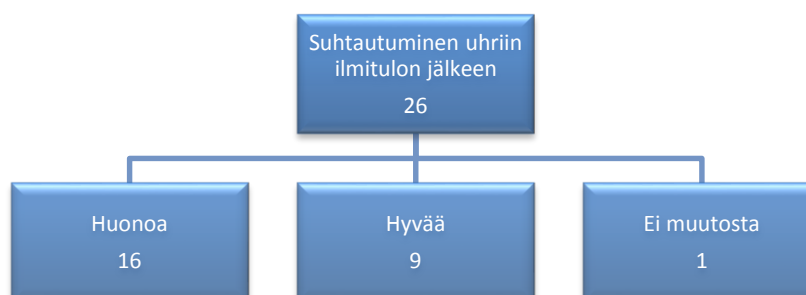
Terveystieteiden osastolle (1). Yksi vastaajista oli kertonut terveystieteiden osastolle.

”Mielenterveystoimiston hoitajalle, jolla kävin säännöllisesti”

Juoruna (1). Yhden vastaajan kokemuksista oli alettu puhumaan juoruna.

”Juoru kiiri muiden tietoon ja juuri minusta katsottuna negatiivisena”

Suhtautuminen uhriin ilmitulon jälkeen. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kuinka heihin suhtauduttiin sen jälkeen, kun he olivat kertoneet heihin kohdistuneesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Kysymykseen tuli yhteensä 26 ilmaisua (ks. kuvio 14).

Kuvio 14. Ilmaisuja suhtautumisesta uhriin ilmitulon jälkeen

Kysymyksen pääluokat ovat: huonoa 16, hyvää 9 ja ei muutosta 1.

Huonoa (16). Useat vastaajat olivat joutuneet kokemaan epäasiallista suhtautumista itseään kohtaan seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen.

”Kerrottiin ettei asiaa kannata kertoa kenellekään”

”Uhkasi rikosilmoituksella jos otan asian puheeksi”

”Olen osan mielestä valehtelija”

”Asia kiellettiin”

”Suvussa suurin osa väitti meidän valehtelevan”

”Ei meillä voi olla tuommosta, olet sekoittanut asioita..ne asiat on tapahtunut naapurissa!”

”Olemme uskovaisia eikä uskovaisessa kodissa tapahdu tuollaisia”

”Rikosilmoituksen jälkeen katkaisivat täysin välit kun pilasimme suvun maineen”

”Syyttää sairaaksi ja seonneeksi”

Hyvää (9). Osa vastaajista oli saanut tuntea läheistensä hyväksyntää ja ymmärrystä

”Sanottiin, että se on ollut väärin”

”Uskottiin heti, pidettiin rohkeana että uskalsin puhua ääneen”

”Sain apua, tapahtuneesta puhuttiin, korostettiin, ettei tapahtunut ole minun vikani”

”Itse asiassa hyvin, kovin moni ei tosin tiedä”

”Vanhempani ovat uskoneet minua koko ajan ja tukeneet matkallani”

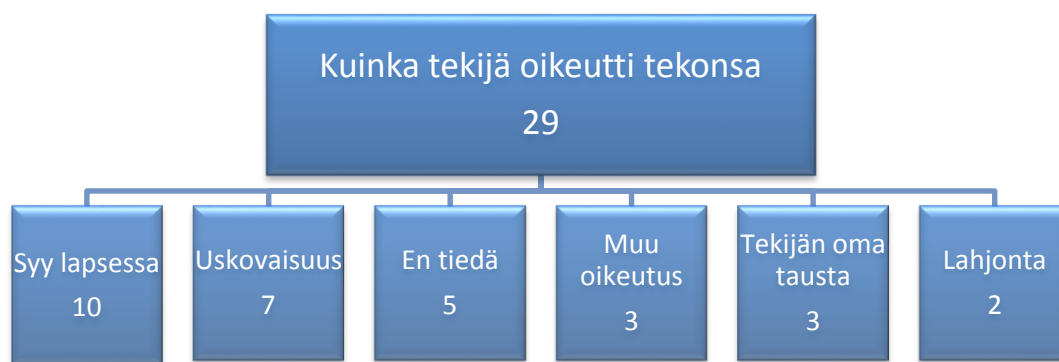
Ei muutosta (1). Vain yhdessä ilmaisussa vastaaja oli kokenut, ettei läheisten suhtautumisessa häneen ilmitulon jälkeen tapahtunut mitään muutosta.

”Ihan normaalisti, ei muuttunut”

Tutkimuksen mukaan valtaosa on kokenut läheistensä osalta erityisen huonoa kohtelua seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon yhteydessä ja sen jälkeen. Useim-

missä tapauksissa läheiset ovat syyttäneet uhria valehtelijaksi, oman onnen onkijaksi tai sairaaksi ja seonneeksi. Joidenkin vastaajien kohdalla läheiset kielsivät tapahtuneet vedoten siihen, ettei uskovaisessa kodissa voi sellaista tapahtua (ks. luku 2.3 & Liite 1).

Uhrien ajatuksia siitä millä hyväksikäyttäjää oikeutti tekonsa heihin. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin millä he ajattelevat tekijän oikeuttavan heihin kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön. Kysymykseen tuli yhteensä 29 ilmaisuja (ks. kuvio 15).

Kuvio 15. Ilmaisuja kysymykseen millä tekijä oikeutti tekonsa

Kysymyksen pääluokiksi tulivat: syy lapsessa 10, uskovaisuus 7, en tiedä 5, muu oikeutus 3, tekijän oma tausta 2 ja lahjominen 2.

Syy lapsessa (10). Suurin osa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneista uskovat tekijän oikeuttavan tekonsa sillä, että lapsi olisi itse toiminnallaan aiheuttanut sen tapahtuvaksi.

”Muistuttamalla minulla olleen mekon joka paljasti sääret”

”Luulivat ilmeisesti, että haluan sitä tai että olen niin kiltti, etten kerro kenellekään”

”Me oltiin kuulemma sisarusten kanssa houkutelleet hänet siihen”

”Oot sä ennenkin antanut”

Uskovaisuus (7). Toiseksi eniten uhrit kokivat tekijän oikeuttavan tekonsa uskovaisuudella eli tässä tutkimuksessa lestadiolaisuudella.

”Teot tapahtuivat osin seuroissa kuten suviseuroissa”

”Jumala näkee ja sallii kun ei puutu”

”Uskovassa perheessä kuuluu totella vanhempia joten tiesivät meidän tottelevan”

”Annoin aina anteeksi”

”Seurakunta kielsi mua puhumasta poliisille”

En tiedä (5). Osa vastaajista ei osannut sanoa millä tekijä oikeutti tekonsa.

*”Hän oli jo kuollut kun asia tuli ilmi emmekä saaneet kuulla hänen mieli-
pidettä”*

*”Teki sitä siskolleni ja serkulleni myös, en tiedä millä lie tekonsa oikeutta-
nut”*

Muu oikeutus (3). Osassa vastauksia uhrit kokivat tekijän oikeuttavan tekonsa esimerkiksi vähättelemällä tekoaan.

”Kuvitteli tekevänsä hyvää ja olevansa lahja ihmiskunnalle”

”Mielestäni tekijä vähätteli asian vakavuutta”

”Se oli muka semmonen hauska juttu”

Tekijän oma tausta (3). Osassa vastauksia arveltiin tekijän omilla aikaisemmillä kokemuksilla olleen syytä tapahtumiin.

”Mahdollisesti omalla lapsuudella osuutta asiaan”

”Heitä itseään hyväksikäytetty”

”Henkisesti jäljessä kehityksestä”

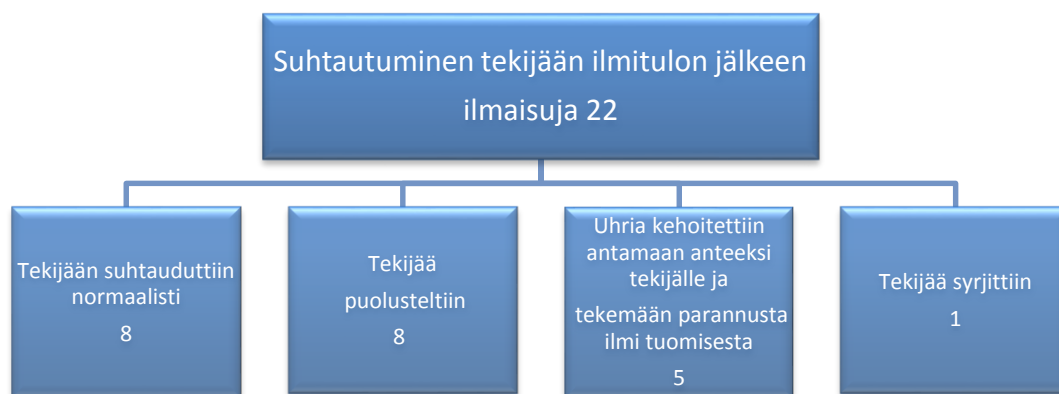
Lahjonta (2). Joissakin tapauksissa tekijä oli lahjonut lasta tavaroilla tai pitänyt lasta muulla tavoin ”lellikki”-lapsena. Tällaisissa tapauksissa uhri koki tekijän oikeuttavan tekonsa lahjontaan vedoten.

”Sain kaiken mitä isältä pyysin”

”Lahjojen ja rahan antaminen kun vanhemmilta ei saa mitään kun iso perhe”

Useat tutkimukseen osallistuneet toivat esille, että hyväksikäyttäjä olisi syyttänyt lasta tapahtuneista. Pedofiili perustelee käytöstään niin itselle kuin myös lapselle hyvin erilaisilla verukkeilla. On hyvin yleistä, että pedofiili syyttää lasta tapahtuneista. (ks. luku 2.1.2 & liite 1)

Suhtautuminen tekijään. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin, minkälaista muiden suhtautuminen tekijään oli seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen. Kysymykseen tuli yhteensä 22 ilmaisua (ks. kuvio 16).

Kuvio 16. Ilmaisuja suhtautumisesta tekijään ilmitulon jälkeen

Kysymyksen pääluokiksi tulivat: tekijää kohdeltiin normaalisti 8 ilmaisua, tekijää puolusteltiin 8 ilmaisua, uhria kehoitettiin antamaan anteeksi tekijälle ja tekemään parannusta puheista 5 ilmaisua, ja tekijää syrjittiin 1 ilmaisu.

Tekijään suhtauduttiin normaalisti (8). Useimmat vastaajat olivat kokeneet läheisten suhtautumisen tekijään normaaliksi seksuaalisen hyväksikäytön tultua julki.

”Edelleen hyväksytty ihminen”

”Olihan hän maailman mukavin seuramies”

”Oli tehnyt parannusta teoista”

Tekijää puolusteltiin (8). Seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen tekijää oli puolusteltu monin tavoin.

”Ei ole tehnyt mitään, koska uskova mies”

”Annettiin synnit anteeksi ja paapottiin”

”Sitä suojeltiin eivätkä uskoneet minua”

”Suku raivostui, kun oli otettu esille vanhoja asioita”

Uhrin kehoitettiin antamaan tekijälle anteeksi ja tekemään parannusta puheista (5). Hengellisen yhteisön sisällä tapahtuneissa seksuaalisen hyväksikäytön ilmituloissa uhria on kehoitettu antamaan tekijälle anteeksi. Tämän lisäksi uhria on kehoitettu tekemään parannusta siitä, että on tuonut julki seksuaalisen hyväksikäytön.

”Uskovien piiri painosti anteeksi antoon”

”Isä pisti kätensä olkapäälleni ja sanoi, että saat uskoa nämäkin synnit etulahjana anteeksi”

”Isäni kehotti minua parannukseen”

Tekijää syrjittiin (1). Vain yhdessä ilmaisussa kerrottiin tekijään kohdistuneesta syrjinnästä.

”Hänelle käännettiin selkä ja hänet hyljättiin”

Tutkimukseen osallistuvista 14 kuului vanhoillislestadiolaiseen uskonyhteisöön. Yhteisön sisällä anteeksi antaminen tarkoittaa syntien eli väärien tekojen anteeksi antamista ja unohtamista. Useimpien tutkimukseen osallistuvien kohdalla tätä anteeksiantamista oli käytetty väärällä tavalla hyväksi. Tekijään oli suhtauduttu anteeksi antamisen jälkeen normaalisti eikä asioita ollut viety poliisiviranomaisten tietoon (ks. luku 3.4).

5.5 Nykyisyys

Tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin kuinka lapsena koettu seksuaalinen hyväksikäyttö näkyy heissä tänä päivänä ja mitä he haluaisivat sanoa toiselle seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneelle.

Sanoisin silloiselle itselleni. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin mitä he haluaisivat sanoa silloiselle itselle eli itselle seksuaalisen hyväksikäytön tapahtumiaikana. Kysymykseen tuli yhteensä 33 ilmaisua (ks. kuvio 17).

Kuvio 17. Ilmaisuja kysymykseen mitä sanoisin silloiselle itselleni.

Pääluokiksi tähän kysymykseen tulivat: älä alistu 11, puhu 7, kerro poliisille 5, olet syytön 5 ja teot on väärin 5.

Älä alistu (11). Useimmat kokeneet haluaisivat sanoa silloiselle itsellensä, ettei saa missään vaiheessa alistua tapahtumille.

”Sinulla on oikeus puolustaa itseäsi ja käskää häntä lopettamaan”

”Saat sanoa ei”

”Taistele vastaan”

”Sinulla on oikeus laittaa vastaan ja päättää omasta kehostasi”

Puhu (7). Puhumisen tärkeys tulee esille monessa ilmaisussa.

”Älä vaikene”

”Puhu ääneen kaikki mitä sinulle on tapahtunut”

Kerro poliisille (5). Poliisille kertomisen tärkeys ilmeni viidessä ilmaisussa.

”Kerro poliisille vaikka muut kieltäisivät, se on oikein”

”Ole rohkea ja mene virkavallan puheille”

”Kävele poliisiasemalle ja kerro kaikki

Olet syytön (5). Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet halusivat sanoa silloiselle itselle, että olet syytön!

”Kertoisin ettei ole sinun vika ei ikinä, ei koskaan”

”Sinä et ole syyllinen etkä osallinen tapahtumiin”

Teot ovat väärin (5). Uhrit kokevat tärkeäksi sanoa silloiselle itsellensä, että teot ovat väärin.

”Sinulle tehtiin todella väärin”

”Teko on törkeä rikos ja poliisin on puututtava siihen välittömästi”

Anteeksi antamisen merkitys uhrille. Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin mitä tekojen anteeksi antaminen heille merkitsee. Kysymykseen tuli yhteensä 26 ilmaisuja (ks. kuvio 18).

Kuvio 18. Ilmaisuja anteeksi antamisen merkityksestä

Kysymyksen pääluokiksi tulivat: jos antaisin anteeksi 16, olen antanut anteeksi 6 ja ei voi antaa anteeksi 4.

Jos antaisin anteeksi (16). Kysymys laittoivat vastaajat pohtimaan anteeksi antamista.

”Vapautta vihasta joka kuluttaa”

”Tajuan, että sille pitää löytyä joku uusi merkitys jos haluaa pystyä antamaan anteeksi tekijöille”

”Ei tarvitse unohtaa”

”Väärän käytöksen anteeksi antamista”

”Uuden alkua ja puhtaalta pöydältä aloittamista”

”Annan ihmiselle anteeksi itseni vuoksi”

”Kun on antanut anteeksi, sitä ei enää muistelisi”

”Asian unohtamista”

Olen antanut anteeksi (6). Osa vastaajista kertoi antaneensa tekijälle anteeksi.

”Asian olen voinut antaa anteeksi”

”Olen asian hyväksynyt ja en voi muuttaa sitä”

”Se on vapauttanut myös minut”

”Anteeksi antaminen ei tarkoita unohtamista vaan vapautumista vihasta”

Ei voi antaa anteeksi (4). Osa vastaajista kokee, ettei tapahtuneita asioita voi antaa anteeksi.

”Ei se kadu tollasta. Turha antaa anteeksi”

”Kaikkea ei vaan voi antaa anteeksi”

Tapahtuneen näkyminen aikuisena. Kysymykseen osallistuvilta kysyttiin kuinka lapsena koettu seksuaalinen hyväksikäyttö näkyy heissä nyt aikuisena. Kysymykseen tuli yhteensä 52 ilmaisua (ks. kuvio 19).

Kuvio 19. Ilmaisuja lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön näkymisestä aikuisena

Kysymyksen pääluokiksi tulivat: ongelmia tunne-elämässä 30, ongelmia suhtautumisessa miehiin tai naisiin 9, jotakin ”hyvää” 6, ongelmia seksuaalisuudessa 4 ja ongelmia suhtautumisessa omiin lapsiin 3.

Ongelmia tunne-elämässä (30). Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet kertovat hyväksikäyttökokemusten näkyvän aikuisena eniten tunne-elämän puolella.

”Pelkään välillä koko maailmaa”

”Olen kärsinyt psyykkisistä oireista useiden vuosien ajan”

”Painajaiset, masennus, ahdistuneisuus, itsetuhoisuus, epäluuloisuus”

”Persoonan jakautuneina ”osina”.

Ongelmia suhtautumisessa miehiin tai naisiin (9). Useat kokevat, etteivät he pysty suhtautumaan luontevasti miehiin tai naisiin.

”Olen varautunut miehiä kohtaan”

”Parisuhteessa on aikoja jolloin toisen kosketus tuntuu pahalta”

”Suhteessa miehiin, edelleen epäileväinen sen suhteen, että heillä voisi olla muuta mielessä, kuin aina oma etu”

”En koe pystyväni seurustelemaan, vain olemaan panopuuna, miesten pantavana ja satutettavana”

”Pakkomielle siihen, että vertaan itseä aina muihin naisiin ja kysymys siitä, että millainen olisin jos en olisi hyväksikäytetty”

Jotakin ”hyvää” (6). Osa vastaajista on pystynyt terapian avulla löytämään joitakin hyviä asioita, mitä hyväksikäytön kohteeksi joutuminen on heihin ihmisenä vaikuttanut.

”En anna kenenkään enää satuttaa, olen vahva”

”Kasvattanut minulle tuntosarvet, näen monta asiaa mitä monet ei näe”

”Olen löytänyt aarteita ja saanut auttaa monta saman läpikäynyttä”

”Olen herkkä huomaamaan jos tällaista tapahtuu”

Ongelmia seksuaalisuudessa (4). Osalla vastaajista ovat lapsuuden aikaiset kokemukset näkyneet ongelmina seksuaalisuudessa.

”Seksuaalisuuteni on kieroutunutta, näkyy esimerkiksi addiktiivisena käyttäytymisenä”

”Ylikorostunut seksuaalisuus, esim. rakkaus on seksiä”

”Holtittomana käyttäytymisenä seksin suhteen”

Suhtautumisessa omiin lapsiin (4). Osa vastaajista on kokenut, ettei pysty kohtaamaan omia lapsia siten kuinka äidin tai isän kuuluisi.

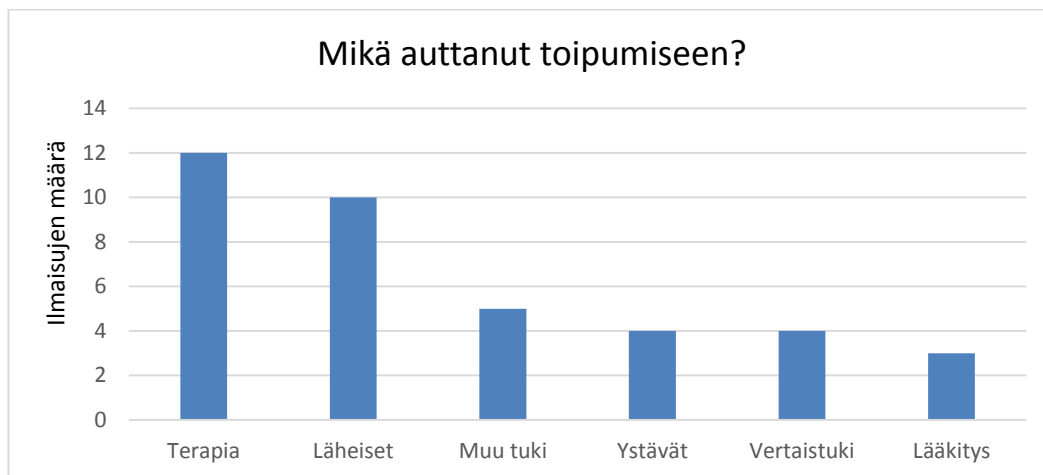
”Olen yliherkkä lapsen seksuaalisuuttakin kohtaan ja olen pyytänyt siihen apua neuvolastakin”

”Vihan tunteita lapsiin, varsinkin niihin lapsiin, joissa näen omia piirteitäni”

”Ei normaalin aikuisen eikä varsinkaan äidin tarvitse miettiä, että onko normaalia pitää lasta sylissä, mistä voi pitää kiinni jne”

Seksuaalinen hyväksikäyttö ei aiheuta oireita vain tapahtuma aikana, vaan uhri kantaa oireita mukanaan läpi koko elämän. Suurimpina ongelminaan aikuisiällä uhrit kertovat tunne-elämän ja sosiaalisen elämän hankaluudet. Useat kertovat erilaisista pelkotiloista, masentuneisuudesta, painajaisista, ahdistuneisuudesta sekä itsetuhoisista ajatuksista (ks. luku 2.4).

Mikä on auttanut toipumiseen. Kysymykseen osallistuvilta kysyttiin, mikä on auttanut heitä toipumiseen lapsena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Kysymykseen tuli yhteensä 38 ilmaisua (ks. kuvio 20).

Kuvio 20. Ilmaisut kysymykseen mikä on auttanut seksuaalisesta hyväksikäytöstä toipumiseen

Kysymyksen pääluokat ovat: terapia 12, läheiset 10, muu tuki (usko Jumalaan, vapaaehtoistyö, arkirutiineista kiinni pitäminen) 5, ystävät 4, vertaistuki 4 ja lääkitys 3.

Terapia (12). Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet kertoivat terapian auttaneen heitä toipumisessa.

”Terapia. Traumaterapia”

”Hyvä terapeutti”

Läheiset (10). Useat ovat kokeneet läheisten tuella olleen suuri merkitys toipumisessa.

”Siskoistani aina joku tietää miltä minusta tuntuu, koska ovat kokeneet samaa”

”Läheiset ihmiset jotka uskovat etten valehtele”

”Aviomiehen pyyteetön tuki”

Muu tuki (5). Uhrit tuovat esille erilaisia asioita, jotka ovat auttaneet heitä toipumisessa.

”Vapaaehtoistyö aiheen parissa”

”Usko rakastavaan ja armahtavaan Jumalaan”

”Asioiden analysointi esim. saan tähän sulle kertoa kaiken ja pohtia mistä mikäkin johtuu”

Ystävät (4). Ystävien tuki on koettu tärkeäksi.

”Mahtavat ystävät”

”Yksi hyvä ystävä”

Vertaistuki (4). Jotkut vastaajat ovat kokeneet vertaistuellalla olleen suuri merkitys toipumisessa.

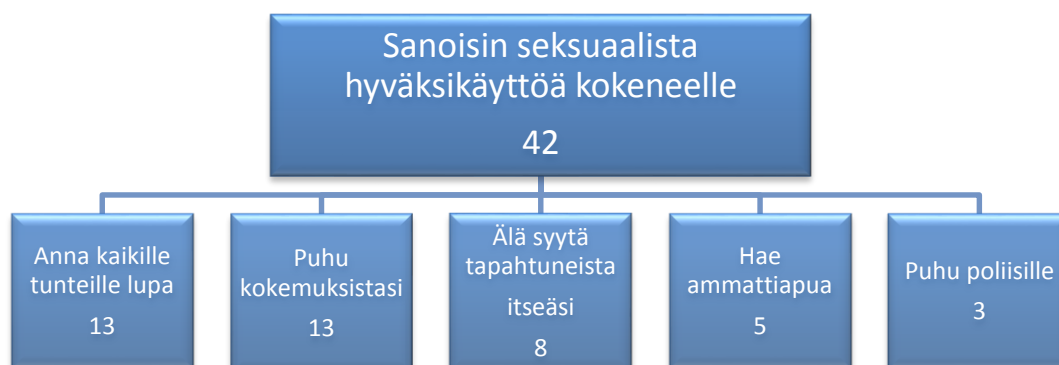
”Vertaistuki saman kokeneiden kanssa”

Lääkkeet (3). Joidenkin kohdalla lääkkeet ovat auttaneet toipumisessa.

”Lääkitys”

Terapian ja läheisten tuen on yleisimmin koettu auttavan toipumisessa. Muu tuki, ystävät ja vertaistuki ovat olleet seuraavaksi yleisimmät tuet, jotka ovat auttaneet toipumisessa. Hyvin pieni osa vastaajista on kokenut lääkityksestä olleen apua toipumiseen.

Mitä seksuaalista hyväksikäyttöä kokenut haluaa sanoa toiselle hyväksikäyttöä kokeneelle? Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin, mitä he haluaisivat sanoa seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneelle. Kysymykseen tuli 42 ilmaisua (ks. kuvio 21).

Kuvio 21. Ilmaisuja siitä, mitä uhri sanoisi seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneelle

Kysymyksen pääluokat ovat: anna kaikille tunteille lupa 13, puhu kokemuksistasi 13, älä syytä itsesi 8, hae ammattiapua 5 ja kerro poliisille 3.

Anna kaikille tunteille lupa (13). Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet haluavat toisen uhriksi joutuneen tietävän, että uhriksi joutuneella on kaikenlaisiin ja kaikkiin tunteisiin lupa.

”Koe epäuskoa, surua vihaa, mutta päästä irti”

”Käsittele, anna anteeksi (itsesi vuoksi) ja ajattele tulevaisuutta”

”Puhu. Kirjoita. Maalaa. Tanssi. Juokse. Hakkaa nyrkkeilysäkkiä.”

”Raivoa ja huuda, muuten viha kääntyy sisäänpäin”

Puhu kokemuksistasi (13). Uhrit toivovat uhriksi joutuneen ymmärtävän puhumisen tärkeyden.

”Puhu, puhu ja vielä kerran puhu”

”Kannattaa puhua ja työstää kokemusta”

”Älkää ikinä vaietko”

Älä syytä tapahtuneista itseäsi (8). Uhrin on tärkeää tietää, ettei ole millään tavalla syyllinen tapahtumiin.

”Älä syytä itseäsi. Tekijässä on vikaa”

”Mitä tahansa se olikin syy ei ole sinun ja sinä voit selvitä, jos niin haluat”

”Sinä olet rakkauden arvoinen ja ansaitset vain hyviä asioita elämääsi”

”Se ei ollut sinun vikasi! Sinä et voinut vaikuttaa asiaan mitenkään”

Hae ammattiapua (5). Ammattiavun tärkeydestä haluttiin muistuttaa muita uhriksi joutuneita.

”Hakeutukaa ammatti-ihmisten autettavaksi”

”Se ei ollut sinun syytä, mene hoitoon ja hae vertaistukea”

”Hoitakaa itseänne”

”Hae apua psykoterapiasta ja vertaistuesta”

Kerro poliisille (3). Poliisille puhumiseen haluttiin kannustaa kolmessa ilmaisussa.

”Poliisille ensin, sitten vasta sukulaisille”

”Olkaa rohkeita ja menkää puhumaan virkavallalle”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseen osallistui kuusitoista henkilöä. Heistä kaksi oli miehiä ja neljätoista naisia. Tutkimukseen osallistuvista suurin osa ilmoitti ikänsä 31-40 ikävuoden väliin sijoittuvaksi. Kaikilla osallistuneilla oli kokemuksia seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Neljätoista osallistuneella oli vanhoillislestadiolainen tausta. Kymmenen osallistunutta ilmoitti perheen hengellisyyttä kysyttäessä selkeästi perheen hengellisyysdeksi vanhoillislestadiolaisuuden. Neljän kohdalla hengellisyys kuvattiin lapsen omaisena uskona, ahdasmielisenä, vanhoillisenä tai lakihenkisenä. Näiden neljän vastaajan hengellisyys selventyi vastaajan muiden vastausten perusteella vanhoillislestadiolaisuudeksi. Kahdella vastaajalla ei ollut hengellistä taustaa.

Seksuaalinen hyväksikäyttäjä tai hyväksikäyttäjät ovat tulleet useimmiten omasta perheestä tai lähisuvusta. Vain harvoissa tapauksissa hyväksikäyttäjä oli perheen tai suvun ulkopuolelta. Tutkimuksesta ilmeni, että miehet olivat kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä perheen tai suvun ulkopuolelta tulleen tekijän osalta.

Joidenkin vastaajien kohdalla kysymys viisi hyväksikäyttäjistä eli tekijästä aiheutti ongelmia. Jotkut vastaajat viestittivät, etteivät voineet valita useampaa vaihtoehtoa, vaikka heillä olisi ollut siihen tarvetta. Hyväksikäyttäjiä on joissakin tapauksissa ollut useampia ja eri suunnalta tulleita. Käyttämäni elektroninen kyselylomake ei tuntenut mahdollisuutta useampaan valintaan. Ohjeistin tällaisissa tapauksissa vastaajaa valitsemaan sellaisen vaihtoehdon, mikä on häntä itseään lähimpänä ja tuntuu tärkeimmältä ilmaisulta. Kysymyksestä olisi pitänyt tehdä avoin, jolloin vastaajat olisivat voineet itse kirjoittaa vastauksen.

Osallistuneiden kokema seksuaalinen hyväksikäyttö oli useimmiten alkanut viiden ja kymmenen ikävuoden välillä. Joissakin tapauksissa seksuaalinen hyväksikäyttö oli alkanut jo ennen viidettä ikävuotta. Tutkimukseen osallistuneiden miesten kohdalla seksuaalinen hyväksikäyttö oli alkanut heidän ollessa yli 12-vuotiaita. Seksuaalinen hyväksikäyttö oli kestänyt useimpien vastaajien kohdalla viidestä viiteentoista vuoteen.

Tutkimuksen yhtenä päätavoitteena oli selvittää uhrin oma kokemus siitä, millaisia oireita hänellä on ilmennyt seksuaalisen hyväksikäytön tapahtuma-aikana. Ilmeni, että seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuttaa uhrille monenlaisia oireita etenkin tunne-elämän puolella. Hyvin moni koki hyväksikäytön aiheuttaneen pelkoa, ahdistusta, oman fyysisen olemuksen inhoa ja häpeää, syyllisyyttä sekä vihaa ja arkuutta. Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet kertovat tekojen aiheuttaneen heissä myös monenlaisia ajatuksia. Useat olivat ihmetelleet ja miettineet mitä tapahtuva asia tarkoittaa ja miksi aikuinen tekee niin kuin tekee. Osalle vastaajista teoista oli aiheutunut myös fyysistä haittaa.

Tarkoituksena oli myös selvittää löytyisikö seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla yhteistä oiretta, jonka perusteella olisi ollut mahdollista tunnistaa heihin kohdistuva seksuaalinen hyväksikäyttö. Tutkimuksessa ei ilmennyt mitään yksittäistä oiretta, jonka perusteella tunnistaminen olisi jatkossa helpompaa. Tutkimuksesta ilmeni kuitenkin, että useat uhrit toivovat vanhempien ja muiden lapsen lähellä olevien aikuisten selvittävän tarkasti syyt oireisiin, jos lapsella ilmenee erikoisia oireita, joille ei saada selkeää lääketieteellistä vastausta. Useat vastaajat kokivat, että jos heiltä olisi osattu kysyä oikeita kysymyksiä, niin seksuaalinen hyväksikäyttö olisi tullut ilmi jo varhaisessa vaiheessa.

Vaikka tutkimukseen osallistuneilla ei ilmennyt mitään yksittäistä oiretta, mistä lähellä olevat aikuiset olisivat voineet tunnistaa lapseen kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön, niin silti uhrit itse kokevat, että seksuaalinen hyväksikäyttö olisi voinut olla tunnistettavissa. Useimmat toivat esille sen, että seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen olisi ollut mahdollista heidän oireistaan tai käyttäytymisestään. Uhrit toivat esille sen, että oireiden perusteellisempi tutkiminen ja kaikkien vaihtoehtojen esille ottaminen, olisivat mahdollistaneet seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon. Yleisimpiä oireita, joista vastaajat olisivat olettaneet tunnistamisen olleen mahdollista, olivat selittämättömät päänsäryt ja vatsakivut, sulkeutuminen itseensä, itkuisuus, itseinho ja häpeä pienellä lapsella. Käyttäytymisen oireita, joita vastaajat kertoivat heillä olleen, olivat jatkuva peseytyminen, humalahakuinen alkoholin käyttö, pelko ja arkuus tiettyjä ihmisiä kohtaan, epänormaali kiltteys sekä uhmakas käyttäytyminen niin koulussa kuin kotona. Jotkut osallistuneet toi-

vat esille sen kuinka hyväksikäyttäjä halusi viettää aikaa kahden kesken lapsen kanssa. Tämän erikoisen halun he olisivat toivoneet herättäneen epäilyksen muissa aikuisissa. Osa vastaajista ei pelon vuoksi olisi halunnut kenenkään tunnistavan hyväksikäyttöä. Heille suurin pelko oli se, että mitä sitten tapahtuu, jos muut saavat tietää tapahtumista. Joidenkin vastaajien taholta tuotiin esille myös se, ettei suuressa lapsiperheessä olisi ollut mahdollista tunnistaa hyväksikäyttöä.

Tutkimuksen mukaan valtaosa seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneista olisi toivonut omien vanhempien tunnistavan heihin kohdistuvan hyväksikäytön. Useat osallistuneista olisivat toivoneet tunnistamisen tapahtuvan koulussa. Joidenkin vastaajien mielestä olisi ollut ihan sama kuka hyväksikäytön olisi tunnistanut, kunhan vain joku olisi tämän osannut tunnistaa. Yksi vastaajista toi esille sen, että olisi toivonut tekijän itse tajuavan ja tunnistavan mitä omilla teoillaan on aiheuttamassa lapselle tai nuorelle.

Yhtenä tavoitteena oli selvittää, kuinka uhrit ovat kokeneet ilmitulon sekä sen, kuinka he olisivat toivoneet heihin suhtauduttavan ilmitulon jälkeen. Tutkimuksen mukaan uhrit olisivat toivoneet aikuisilta välitöntä puuttumista asiaan. Tällä puuttumisella he tarkoittivat, että asia olisi viety heti viranomaisten tietoon ja tekijä olisi pidetty kaukana uhrista. Lisäksi he olisivat toivoneet, että uhrille olisi kerrottu tekojen olleen rikos ja väärin häntä, lasta kohtaan. Tutkimuksessa nousi vahvasti esille myös se, että uhriksi joutuneet olisivat kokeneet tärkeäksi kuulla läheisiltään, että häntä uskotaan ja rakastetaan.

Tutkimuksesta ilmeni, että seksuaalinen hyväksikäyttö on tullut yleisimmin ilmi uhrin ollessa jo täysi-ikäinen. Puolet vastaajista kertoo heihin kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön tulleen ilmi heidän ollessa 21-45-vuotiaita. Hyväksikäyttö oli tullut yleisimmin ensimmäisenä vanhempien tietoon. Toiseksi yleisimmin asiasta oli kerrottu omille sisaruksille. Ensimmäiseksi tiedon saaneen jälkeen asiasta oli puhuttu useimmiten muiden sisarusten kanssa. Tutkimuksesta ilmeni, että terveydenhuollon edustajalle asiasta oli kerrottu vain hyvin harvoissa tapauksissa. Poliisiviranomaisille tapahtuneista seksuaalisista hyväksikäytöistä ei oltu välittömästi tai lähitulevaisuudessa kerrottu lainkaan. Osan kokema seksuaalinen hyväksikäyttö oli tullut myöhemmässä elämän vaiheessa poliisiviranomaisten tietoon.

Joissakin näistä tapauksista tekijä oli saanut tuomion. Useat vastaajat kertoivat heihin kohdistuneiden tekojen olleen vanhentuneita siinä vaiheessa kun he olivat itse vieneet asian poliisiviranomaisen tietoon. Tästä syystä tekijää ei ole voitu asettaa rikosoikeudelliseen vastuuseen tekemisistään.

Tutkimuksen mukaan valtaosa uhreiksi joutuneista on kokenut läheistensä osalta erityisen huonoa kohtelua seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon yhteydessä ja sen jälkeen. Useimmissa tapauksissa läheiset olivat syyttäneet uhria valehtelijaksi, oman onnen onkijaksi tai sairaaksi ja seonneeksi. Jotkut vastaajat toivat esille sen, kuinka heitä oli kehoitettu vaikenemaan tapahtumista ja olemaan mustamaalaamatta sukua. Joidenkin vastaajien kohdalla suku kielsi tapahtuneet vedoten siihen, ettei uskovaisessa kodissa tai heidän omassa kodissaan ylipäättään voi tapahtua tuollaista. Useiden vastaajien kohdalla läheiset olivat vähätelleet tekoa sekä uhrin oireita. Osa osallistuneista toi esille sen, kuinka he olivat tulleet ilmitulon jälkeen perheenjäsentensä osalta syrjityiksi ja perheen hylkäämiksi. Hyvin pieni osa vastaajista toi esille, että läheiset olivat alusta asti tukeneet uhria ja tarjonneet hänelle apua seksuaalisesta hyväksikäytöstä selviytymiseen.

Tutkimuksessa kysyttiin seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilta ajatuksia siitä, millä he olettavat tekijän oikeuttaneen tekonsa heihin. Suurimmalla osalla vastaajista oli sellainen ajatus ja tuntemus, että tekijä tai tekijät antoivat luvan tekoihinsa syyttämällä lasta tapahtumista. Uhrien kokemuksia tekijän oikeutuksista olivat esimerkiksi sellaisia, että tekijä syytti lapsen viettelleen pukeutumisellaan ja puheillaan tekijän seksuaalisiin tekoihin tai että tekijä sanoi lapsen itse haluavan sitä. Joissakin tapauksissa uhri koki olleensa liian kiltti ja sen vuoksi helposti hyväksikäytettävissä oleva. Noin puolessa vastauksista uhriksi joutuneet kokivat tekijän oikeuttavan tekonsa uskovaisuudella eli tässä tapauksessa vanhoillislestadiolaisuudella. Tekijä oli saattanut sanoa, ettei teko ole väärin, koska Jumalakaan ei puutu siihen. Jotkut vastaajista olivat joutuneet seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi lestadiolaisten suurimmissa seuroissa eli suviseuroissa. Seuroissa tapahtunut seksuaalinen hyväksikäyttö oli lisännyt uhrin uskoa siihen, että hän itse on paha ja se mitä tekijä puhuu, on totta. Jotkut olivat saaneet tekijältä lahjoja tai muuten vain ylimääräistä huomiota, sellaista mistä lapsi suuressa perheessä jää usein pait-

si. Osassa tapauksista tuli ilmi, että tekijä oli pitänyt tekojaan vain hauskana juttuna eikä ymmärtänyt tekojensa vakavuutta.

Seksuaalisen hyväksikäytön tullessa ilmi tekijään oli tutkimuksen mukaan suhtauduttu pääasiassa kuten ennenkin. Tekijän tiedettiin olevan uskovainen ja muutenkin mukava ja fiksu ihminen. Useimmissa tapauksissa tekijä oli tehnyt parannusta teoistaan eli pyytänyt tekojaan eli syntejään anteeksi, mikä on vaikuttanut siihen kuinka häneen ilmitulon jälkeen on suhtauduttu. Ilmitulon jälkeen uhria oli useissa tapauksissa kehoitettu antamaan tekijälle anteeksi teot ja unohtamaan ne. Joissakin tapauksissa uhria oli kehoitettu pyytämään omalta osaltaan anteeksi puheitaan eli julkituomista. Osan kokemus on, että tekijää puolusteltiin ja suojeltiin. Tekijälle annettiin teot anteeksi, minkä jälkeen asiaa ei ollut lupa muistella. Joissakin tapauksissa seurakunta oli kieltänyt uhria puhumasta asiasta viranomaisille, koska tekijä oli tehnyt asioista parannusta. Yhdessä tapauksessa tuli ilmi, että tekijälle oli käännetty selkä ja hänet oli hyljätty.

Tutkimuksessa kysyttiin, miten uhriksi joutuneet kokevat anteeksiantamisen. Vastanneista valtaosa pohti asiaa siltä kannalta, että mitä anteeksiantaminen merkitsisi, jos he joskus antaisivat tekijälle anteeksi. Anteeksiantaminen merkitsisi heille silloin vapautumista vihasta, joka kuluttaa. Myöskin se olisi uuden alku ja osaltaan edesauttaisi tekojen unohtamista. Useimmat antaisivat anteeksi itsensä tähden, jotta he pääsisivät elämässä eteenpäin. Jotkut kokevat anteeksiantamisen mahdottomana asiana. Heidän mielestään on olemassa asioita, joita ei vain voi antaa anteeksi ja unohtaa. Osa vastaajista oli antanut teot anteeksi ymmärtäessään etteivät he pysty muuttamaan tapahtuneita. Anteeksiantaminen oli merkinnyt heille vapautumista vihasta ja samalla uuden elämän alkua.

Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli selvittää seksuaalisen hyväksikäytön oireiden näkymistä myös aikuisena. Seksuaalinen hyväksikäyttö ei aiheuta oireita vain tapahtuma aikana, vaan uhri kantaa oireitaan mukanaan läpi koko elämän. Suurimpia ongelmia uhrit kertovat olevan aikuisena tunne-elämän ja sosiaalisen elämän puolella. Useat kertovat erilaisista pelkotiiloista, masentuneisuudesta, painajaisista, ahdistuneisuudesta sekä itsetuhoisista ajatuksista. Hyvin monet kokevat hankalaksi luottaa ihmisiin, erityisesti miehiin. Osa kokee olevansa edelleen mie-

helle vain ”panopuuna”, miesten pantavana ja satutettavana. Jotkut kertovat heillä olevan ongelmia seksuaalisuudessa. Seksuaalisuus näkyy heillä ylikorostuneena, kieroutuneena tai addiktiivisena käyttäytymisenä. Jotkut vastaajat ovat kokeneet ongelmia myös suhtautumisessa omiin lapsiin. Lasten seksuaalisuuden kehittymistä on ollut vaikeaa hyväksyä ja ymmärtää. Omien lasten läheisyys ja kosketaminen saattavat aktivoida omia muistoja ja tästä johtuen lapselle on hankala antaa normaalia läheisyyttä. Jotkut saattavat kokea jopa vihaa omaa lastaan kohtaan, jos he näkevät tässä omia piirteitään tai lapsi on sen ikäinen kuin hän itse oli seksuaalisen hyväksikäytön tapahtuma-aikaan.

Yhtenä tarkoituksena oli selvittää, mikä seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutunutta on auttanut toipumisessa. Valtaosa vastaajista kertoo terapiasta olleen heille suurin apu toipumiseen. Tämän jälkeen he kertovat läheisiltään saaman tuen auttaneen. Ystävät, vertaistuki, usko Jumalaan sekä lääkitys ovat omalta osaltaan olleet myös auttamassa toipumisessa.

Tutkimuksen mukaan uhriksi joutuneet haluaisivat sanoa silloiselle itselleen, pienelle lapselle, ettei saa ja pidä alistua tekijälle. Jokaisella on oikeus puolustaa itseä ja käskää tekijää lopettamaan sairaat teot. Uhriksi joutuneet kehottaisivat itseään puhumaan asioista lähellä oleville aikuisille ja viranomaisille. He kokevat myös tärkeäksi sanoa silloiselle itselleen, että teot ovat väärin ja olet syytön tapahtumiin. Useat ovat kantaneet syyllisyyttä teoista pitkälle aikuisikään.

Tutkimuksessa seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneilta kysyttiin, mitä he haluaisivat sanoa saman rikoksen uhriksi joutuneelle. Tärkeimmäksi asiaksi he sanoivat, että uhriksi joutuneet uskaltaisivat antaa kaikille ja kaikenlaisille tunteille luvan. Uhriksi joutuneella on lupa esimerkiksi vihaan, epäuskoon ja suruun. Erityisesti he haluavat painottaa uhriksi joutuneelle puhumisen tärkeyttä. Omien kokemuksiensa kautta he kehottaisivat uhriksi joutunutta puhumaan ensiksi viranomaisille ja sitten vasta läheisilleen. Tällä tavoin asiat etenisivät uhrin näkökulmasta luotettavasti sekä siten kuinka Suomen rikoslaissa on lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä säädetty. Puhumisen tärkeyttä korostetaan myös oman toipumisen kannalta tärkeänä asiana. Ammattiavun hakeminen ja sen saaminen koetaan erittäin tärkeäksi. Jokaisen seksuaalisen hyväksikäyttöä kokeneen olisi suositelta-

vaa päästä puhumaan asioista ammattiauttajan kanssa. Lisäksi he kokevat tärkeäksi kertoa uhriksi joutuneelle, ettei hän ole syyllinen tapahtumiin millään tavoin, ei nyt eikä koskaan. Uhrille on tärkeää myös muistaa toistamiseen sanoa, että häntä uskotaan ja rakastetaan.

Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli selvittää onko vastaajan hengellisellä taustalla voinut olla jotakin vaikutusta tai tuoko hengellinen tausta joitakin erityispiirteitä lapsena koettuun seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Tulosten perusteella havaitaan selkeästi se, että usko on vaikuttanut negatiivisesti sekä puuttumiseen että ilmituloon.

Tämän tutkimusaiheen eettisen oikeutuksen perusteluiksi nähtiin se, että kaikilla aikuisilla tulee olla perustiedot siitä, mitä lapsen seksuaalinen hyväksikäytön määritelmä pitää sisällään. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että uhreille annettiin mahdollisuus tuoda esille kokemuseräistä tietoa oireista, tunnistamisesta sekä suhtautumisesta uhriin ilmitulon jälkeen. Tutkimuksesta saatujen kokemuseräisten tietojen uskottiin auttavat myöhemmin vastaavanlaisten tilanteiden selvittämisessä.

Tutkimusprosessin eettisyys ja luotettavuus haluttiin varmistaa jo aikaisessa vaiheessa. Ulkopuolinen henkilö luki tutkimuksessa olleet kysymykset etukäteen. Tällä haluttiin varmistaa se, että osallistujat ymmärtävät kysymykset oikein. Kaikki vastaukset huomioitiin ja ne käsiteltiin luottamuksellisesti. Tutkimuksen kohdejoukko muodostui henkilöistä, joilla tiedettiin olevan omakohtaisia kokemuksia lapsena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Osallistuminen oli kaikille vapaaehtoista.

Tutkimusaineisto kerättiin elektronista lomaketta käyttäen internetin välityksellä. Tämä aineistonkeruumenetelmä oli tutkimukseen osallistuvien haavoittuvuuden kannalta turvallinen ja luotettava menetelmä. Osallistuneet henkilöt ovat pysyneet anonyymeinä, koska kyselylomakkeeseen vastattiin nimettömänä eikä elektroninen sivusto tallentanut mitään kyselylomakkeeseen liittymättömiä tietoja. Analysoinnissa sekä raportoinnissa huomioitiin tutkimukseen osallistuneiden vastaukset siten, ettei näistä pystytä tunnistamaan yksittäistä henkilöä. Tutkimuksen voidaan

todeta olevan validi, koska tutkittiin sitä, mitä oli tarkoituskin tutkia. Tutkimusaineisto tuhottiin tutkimuksen valmistuttua.

Jotkut henkilöt ovat ilmoittaneet, että ovat jättäneet vastaamatta kyselyyn sen vuoksi, etteivät vakuutteluista huolimatta uskoneet henkilöllisyyden salassa pysymiseen. Läheisten suhtautuminen heihin ilmitulon jälkeen on sulkenut heidän suunsa ja he pelkäävät seurauksia, jos he tuovat asian esille. Joillekin taas omat kokemukset ja niiden muistelu tuntuivat juuri nyt raskaalta. Oman hyvinvointinsa kannalta he olivat nähneet parhaaksi olla osallistumatta tutkimukseen.

7 POHDINTA

Pidän tärkeänä, että kaikilla aikuisilla ja lasten vanhemmilla on perustiedot siitä, mitä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on ja millaisia oireita hyväksikäyttö voi lapselle aiheuttaa. Hyvin yleinen käsitys on, että vain sukupuoliyhteys lapsen kanssa sisältää lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkit. Tämän oletuksen haluan tutkimuksellani kumota ja tuoda esille niitä asioita ja tekotapoja, joita lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö voi pitää sisällään. Mielestäni jokaisen tulee myös tietää, millaisia seurauksia lapsena koetulla seksuaalisella hyväksikäytöllä on uhrin elämään vielä vuosienkin jälkeen.

Tutkimuksen aihe on minulle erittäin tärkeä. Useiden ystäväieni sekä tuttavieni kokemusten vuoksi haluan olla vaikuttamassa siihen, että lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö olisi mahdollista tunnistaa jo alkuvaiheessa. Halusin myös selvittää poikkeavatko uhrien kokemukset suhtautumisen osalta. Tulosten avulla halusin tuoda esille niitä asioita, joita uhrin itse kokisivat tärkeiksi seksuaalisen hyväksikäytön tullessa ilmi. Tällä tutkimuksella kerätty tieto tunnistamisesta, oireista ja suhtautumisesta seksuaalisen hyväksikäytön uhuriin on mielestäni tärkeää minulle seitsemän lapsen äidille, tulevalle ammattilaiselle kuin myös kaikille kasvattajille sekä lasten ja nuorten kanssa työtä tekeville.

Tärkeäksi asiaksi nostaisin tutkimuksestani sen, että se toi esille myös poikien kokemuksen seksuaalisen hyväksikäytön. Mielestäni tutkimukseen osallistuneet miehet ovat tuoneet erittäin tärkeän asian julki. Tästä asiasta haluan heitä vielä erikseen kiittää. Yleinen ajatus on, että seksuaalista hyväksikäyttöä tapahtuu vain tytöille. Toivon tämän tutkimuksen herkistävän kaikkien aikuisten ”tuntosarvet” huomaavan myös poikalasten oireet, erityisesti ne, joille ei löydetä selkeää syytä.

Pidän tärkeänä, että lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä puhutaan avoimesti. Uskon avoimen keskustelun sekä asian esillä pitämisen yhteiskunnassamme että uskonyhteisön sisällä ennaltaehkäisevän uusien uhrien syntymisen. Toivon, että tämä tutkimus lisäisi ammattihenkilöstön rohkeutta ottaa mahdollinen seksuaalinen hyväksikäyttö esille erityisesti sellaisissa tilanteissa, kun lapsella todetaan olevan erikoisia oireita, joille ei löydy lääketieteellistä perustetta. Tutkimustulos-

ten perusteella voimme todeta, että joidenkin lasten kokema seksuaalinen hyväksikäyttö olisi tullut ilmi jo hyvin varhaisessa vaiheessa, jos lapselta olisi kysytty hyväksikäyttöön liittyviä kysymyksiä. Avoin keskustelu aikuisen ja lapsen välillä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä lisää lasten uskallusta puhua mahdollisesta heihin kohdistuneesta hyväksikäytöstä. On tärkeää kuitenkin muistaa keskustella lapsen kanssa lapsen oman kehitystason mukaan.

Hurtig kertoo Helsingin Sanomien haastattelussa, ettei uskonyhteisön jäsenyys suoja lasta seksuaaliselta hyväksikäytöltä (Helsingin Sanomat, 2013). Tämän saman seikan havaitsin oman tutkimukseni perusteella. Toivon näiden tutkimustulosten lisäävän tietoisuutta siitä, että lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä voi tapahtua kaikenlaisissa perheissä ja kodeissa.

Tutkimuksessa olleiden monipuolisten kysymysten avulla sain paljon arvokasta tietoa. Saamani tiedon määrä, laajuus ja sen kokoaminen yhteenvedoksi tuntui välillä mahdottomalta. Mielessäni olisi ollut paljon tärkeitä asioita, joita olisin halunnut tuoda esille, mutta tehtävän asettamat rajat eivät antaneet siihen mahdollisuutta.

Mielestäni hyvä jatkotutkimusaihe olisi vertaileva jatkotutkimus suhtautumisesta uhriin seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen. Jatkotutkimuksessa pitäisi verrata suhtautumista uhriin uskonyhteisön sisällä ja ei-hengellistä taustaa olevien keskuudessa. Tämä lisäisi tietoa siitä, onko uskonyhteisön sisällä tapahtuvassa suhtautumisessa ja valtaväestön suhtautumisessa jotakin eroa ja jos on, niin mikä erilaiseen suhtautumiseen on vaikuttanut. Tällaisen tutkimuksen tarvetta mielestäni lisää se, että vallalla on käsityksiä, ettei uskonyhteisön vakiintuneilla toimintatavoilla ole osuutta siihen kuinka uhreihin on suhtauduttu ilmitulon jälkeen. Mielestäni uskonyhteisön sisällä olleet toimintatavat ovat tulleet tämän tutkimuksen yhteydessä hyvin esille. Toivon lisätutkimuksista saatavan lisää tietoa hengellisen taustan mahdollisista vaikutuksista lasten seksuaalisiin hyväksikäyttötapauksiin.

Toiseksi jatkotutkimusaiheeksi näkisin seksuaalisen hyväksikäytön ilmenemisen isoissa lapsiperheissä. Tutkimuksessa selvitettäisiin lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yleisyyttä suurissa lapsiperheissä. Tällä tutkimuksella pystyttäisiin selvit-

tämään onko suurella lapsiluvulla jokin yhteys perheen sisällä tapahtuneisiin lapsen seksuaalisiin hyväksikäyttöihin.

LÄHTEET

Cacciatore, R., 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin. Opas vanhemmille. Porvoo. WS Bookwell Oy

Cityseurakunta. 2015. Mitä usko on? Viitattu 18.3.2015
http://www.jklcitysrk.org/fi/mita_usko_on/?id=13

Evl. 2015. Suomen Evankelisluterilainen kirkko. Aamenesta öylättiin. Lestadiolaisuus. Viitattu 2.3.2015
<http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Vanhoillislestadiolaisuus>

Esseet. 2015. Arkisto. Uskonto. Viitattu 18.3.2015
<http://www.esseet.net/arkisto.php?tiedosto=91>

Heino, H. 1997. Mihin Suomi tänään uskoo. Juva. WSOY

Heikkilä, T. 2015. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 9.6.2015
<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Helsingin Sanomat. 2013. Huuskone M. Viitattu 23.9.2015
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1381813219152>

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna. Kariston kirjapaino Oy

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi

HUS. 2015. Sairaanhoido. Lapsen seksuaalinen kehitys. Viitattu 3.3.2015
http://www.hus.fi/sairaanhoido/lasten-sairaanhoido/lastenpsykiatria/lasten_seks_hyv_kaytto/Tietoa/seksuaalinen_kehitys/Sivut/default.aspx

Hurtig, J. 2013. Taivaan taimet. Uskonnollinen yhteisöllisyys ja väkivalta. Tampere. Osuuskunta vastapaino

Hyry, K., Pentikäinen, A. & Pentikäinen, J. 1995. Lumen ja valon kansa: Suomalainen kansanuskko. WSOY

Ihonen, M. 2001. Esimodernista myöhäismoderniin. Esikoislestadiolaisuus kohtaa nykymaailman. Teoksessa Lestadiolaisuuden monet kasvot, 161-167. Talonen, J. & Harjutsalo, I. Helsinki. Yliopistopaino

Joki-Erkkilä, M., Jaarto, M. & Sumia, M. 2012. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Teoksessa Lapsen kaltoinkohtelu, 131-160. Söderholm A & Kivitie-Kallio S. Porvoo. Bookwell Oy.

Karhu, E. 2013. Lasten hyväksikäyttö ja sivuraiteet. Kotimaa24. Viitattu 23.3.2015 <https://www.kotimaa24.fi/lasten-hyvaeksikaeyttoe-ja-keskustelun-sivuraiteet/#.VQ5lzR3TI20.facebook>

Ketola, K. 2008. Uskonnot suomessa. Vammala. Kirjapaino Oy

Kirkon tutkimuskeskus. 2008. Monikasvoinen kirkko. Porvoo. WS Bookwell Oy

Korkman, J. 2015. Lasten kokeman perheväkivallan ja hyväksikäytön tunnistaminen. LasSe-hanke. Luento 17.2.2015. Vaasa

Laitinen, M. 2004. Häväistyt ruumiit, rikotut mielet. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Laitinen, M. 2012. Seksuaalisen hyväksikäytön tiedetyksi tuleminen. Teoksessa Maijan tarina. 156-168. Toim. Hurtig J & Leppänen M. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy

L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivulla. Viitattu 4.3.2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

L19.12.1889/39. Rikoslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivulla. Viitattu 4.3.2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=seksuaalinen%20hyv%C3%A4ksik%C3%A4ytt%C3%B6#L20>

L6.6.2003/453. Uskonnonvapauslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivulla. Viitattu 19.2.2015 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453>

Lapsiasianvaltuutettu. 2013. Tiedätkö lasten ihmisoikeuksista. 2014 Lapsiasianvaltuutetun toimisto julkaisuja 2013:10. Siirto-Paino. Jyväskylä

Liias, H. 2009. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Tunnistaminen ja jatkotoimenpiteet. Vaasa. Oy Fram Ab

Lohi, S. 2007. Lestadiolaisuuden suuri hajaannus ja sen taustat. Jyväskylä. Gummerrus Kirjapaino Oy

Sanderson, C. 2004. The Seduction of Children. London

Suomen Delfins Ry. 2015. Oletko sinä tai läheisesi uhri?. Viitattu 9.3.2015 <http://www.suomendelfins.fi/apua-mita-teen/jouduitko-lapsena-uhriksi>

Suomen Evankelisluterilainen Kirkko. 2015. Herätysliikkeet ovat syntyneet uudistusliikkeinä. Viitattu 2.3.2015 <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/AE387123EFC7EFC3C22570700028CA8E?OpenDocument&lang=FI>

Söderholm, A. & Kivitie-Kallio, S. 2012 Lapsen kaltoinkohtelu- ihmisoikeusky-symys ja kansanterveysongelma. Teoksessa Lapsen kaltoinkohtelu. Toim. Söderholm A & Kivitie-Kallio S. Porvoo. Bookwell Oy.

RäddaBarnen. 2015. Detta borde alla veta om sexuella övergrepp mot barn. Viitattu 9.9.2015 http://www.raddabarnen.se/Documents/vad-vi-gor/sverige/vald-och-overgrepp/rb_sexuella_o%C2%A6evergrepp_final.pdf

Taskinen, S. 2003. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn selvittäminen. Saarijärvi. Gummeruksen Kirjapaino Oy

Terveyskirjasto. 2015a. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Viitattu 21.9.2015 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00941

Terveyskirjasto. 2015b. Sukupuoliset kohdehäiriöt. Pedofilia. Viitattu 4.3.2015 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00495

Thl. 2015a. Lapsen kaltoinkohtelu. Viitattu 15.3.2015 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/lapsen

Thl. 2015b. Lapsen seksuaalisen hyväksikäyttöepäilyn selvittäminen. Viitattu 10.3.2015 <http://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvakskaytto/seksuaalisen-hyvakskayton-epaily>

Trauma ja dissosiaatio. 2015. Lapsen hyväksikäytön myyttejä ja tosiasioita. Viitattu 2.3.2015 <http://traumajadissosiaatio.fi/lapsen-seksuaalinen-hyvakskaytto-myytteja-ja-tosiasioita/>

Uskonnot Suomessa. 2015. Lestadiolainen Uusheräys ry. Viitattu 2.3.2015 <http://www.uskonnot.fi/yhteisot/view.php?orgId=599>

Uusheräys. 2015. Yleisesittely. Viitattu 2.3.2015 <http://www.uusherays.fi/index.php/uusherays-tietoa/yleisesittely>

Vilpas, P. 2015. Metropolia. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 24.5.2015 <http://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>

Virsta. 2015. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 16.3.2015 <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

VirtuaaliAMK. 2015. Pedofilia. Viitattu 9.3.2015 <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0407012/1084373418267/1092984571938/1092985726916/1109501292405.html>

Väliaho, T. 2015. Helsingin Sanomat. Seksuaalirikokset. Kun ystävä sekaantuu lapsiin – hyväksikäytön salaaminen voi traumatisoida myös tekijän lähipiiriä. Viitattu 22.7.2015 <http://www.hs.fi/kotimaa/a1437270312900>

Yle. 2013. Uutiset. 15.3.2013. Viitattu 19.2.2015
http://yle.fi/uutiset/yllattava_tieto_suomi_on_rikkaiden_maiden_uskonnollisimpia/6534342

Yle. 2015. Urheilu uutiset. 100 000:n suomalaisen harkittava MM-kisojen seuraamista televisiosta. Ranta J. 18.2.2015 Viitattu 22.2.2015
http://yle.fi/urheilu/100_000_suomalaiselle_ei_suosittelaa_hiihdon_mm-kisojen_katselua_tvsta_ja_netista_voi_olla_turmiollista/7795826

LIITTEET

Christiane Sanderson (2004, 13-27) ottaa kirjassaan *The Seduction of Children* esille yleisimpiä lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä myyttejä.

MYYTTI: Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ei ole niin yleistä kuin ihmiset luulevat.

TODELLISUUS: Todellisuus on, että lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on epäilemättä laajempaa kuin ihmiset olettavat. Arviot vaihtelevat, mutta ajatellaan, että yksi neljästä tytöstä ja yksi kuudesta pojasta ovat joutuneet seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi. Monet tutkijoista arvelevat, että edellä mainitut arviot ovat vain jäävuoren huippuja. Iso osa lapsen seksuaalisista hyväksikäytöistä ei tule koskaan ilmi. Jotkut lapset eivät tuo koskaan esille häneen kohdistunutta seksuaalista hyväksikäyttöä. Myytti aiheuttaa sen, että lasta syytetään siitä, että hän kuvittelee ja keksii tarinoita hyväksikäytöstä. Tämä taas johtaa siihen, että seksuaalinen hyväksikäyttö sivuutetaan ja jätetään huomioimatta. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ei ole yleensä yksittäinen tapahtuma, vaan sitä on saattanut jatkua useita vuosia.

MYYTTI: Tyttöillä on suurempi vaara joutua seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi.

TODELLISUUS: Se tieto mitä nyt on lapsen seksuaalisista hyväksikäytöistä, kertoo että tyttöillä on suurempi riski joutua hyväksikäytetyiksi. Se ei välttämättä ole todellisuutta, koska kaikki hyväksikäytöt eivät tule ilmi. Pojat voivat kokea vaikeammaksi paljastaa seksuaalista hyväksikäyttöä, koska he pelkäävät leimautumista tai he eivät vain uskalla tuoda asiaa muiden tietoon, koska heitä asia hävettää enemmän kuin tyttöjä. Miehen rooli on yhteiskunnassa sellainen, että pojat kokevat jo siitä syystä vaikeammaksi puhua asiasta. Tyttöillä kerrotaan olevan suurempi riski joutua hyväksikäytetyiksi kotona, kun taas pojilla on suurempi riski joutua hyväksikäytetyiksi perheen ulkopuolisen taholta.

MYYTTI: Tuntemattomat käyttävät lasta seksuaalisesti hyväksi.

TODELLISUUS: 80-85% hyväksikäyttäjistä ovat lapsille tuttuja sekä henkilöitä, joihin lapset luottavat. Todellisuutta on se, että lapsella on suurempi riski joutua tutun henkilön

seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi kuin tuntemattoman henkilön.

MYYTTI: Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä tapahtuu yleisimmin jollakin tavalla poikkeavissa perheissä.

TODELLISUUS: Perhe ei käytä lasta hyväksi, vaan yksilöt. Ei ole väliä millainen perhe on, sillä seksuaalista hyväksikäyttöä voi ilmetä ihan kaikenlaisissa perheissä.

MYYTTI: Hyväksikäyttäjät ovat hirviöitä.

TODELLISUUS: Todellisuus on täysin päinvastainen. Hirviöt eivät pääse lähelle lapsia. Suurin osa tekijöistä antaa kiltin ja välittävän kuvan itsestään ihmisille. Ilman kiltin kuvaa he eivät pääsisi koskaan lähelle lapsia. Hyväksikäyttäjät pystyvät yleensä vakuuttamaan lapset ja vanhemmat siitä, että he ovat kilttejä ja välittäviä. Hyväksikäyttäjät yrittävät tulla toimeen hyvin lasten vanhempien kanssa, minkä vuoksi vanhemmilla kasvaa luottamus kyseistä henkilöä kohtaan. Hyväksikäyttäjää käyttää tätä samaa luottamusta lapseen. Vanhempien vahva luottamus hyväksikäyttäjää kohtaan vaikuttaa siihen, ettei lapsen kertomaa välttämättä uskota tai lapsi ei uskalla tuoda hyväksikäyttöä muiden tietoon. Hyväksikäyttäjää antaa lapselle kiltin kuvan itsestään, minkä seurauksena lapsi ei ala vihaamaan häntä, vaan ennemminkin rakastaa ja haluaa suojella tekijää. Yleisempää tämä on perheen sisällä ja lähipiirissä tapahtuvissa hyväksikäytöissä, koska lapsi ei halua menettää hyvää suhdetta tai lapsi ei halua nähdä, että tekijää rangaistaan. Hyväksikäyttäjät hallitsevat lasta yleensä pelolla eli pelottelemalla lasta erilaisilla asioilla etteivät jäisi kiinni.

MYYTTI: Lasten hyväksikäyttäjät on helposti tunnistettavissa.

TODELLISUUS: Hyväksikäyttäjää tulee kaikista sosiaaliluokista, eri taustoista sekä ovat hyvin eri-ikäisiä. Hyväksikäyttäjät käyttäytyvät normaalisti, jotta he eivät paljastuisi. He eivät ole syrjään vetäytyviä, eivätkä he välttele ihmisiä. Tällä hetkellä on näyttöä siitä, että lapsia ja murrosikäisiä syyllistyy seksuaaliseen hyväksikäyttöön entistä useammin.

MYYTTI: Vain homot käyttävät poikia seksuaalisesti hyväksi.

TODELLISUUS: Heteroseksuaalit, homot sekä bi-seksuaalit voivat käyttää lasta seksuaalisesti hyväksi. Todellisuudessa suurin osa hyväksikäyttäjistä on heteroja.

- MYYTTI:** Naiset eivät käytä lasta seksuaalisesti hyväksi.
- TODELLISUUS:** 20-25% hyväksikäyttötapauksista on naisten tekemiä. Äiti nähdään ja koetaan huolehtivana henkilönä, mistä syystä ulkopuolisten on vaikea huomata, että myös äiti voi olla väkivaltainen lasta kohtaa. Yleisesti ottaen ihmiset eivät hyväksy tai halua nähdä, että nainen voi myös käyttää lasta seksuaalisesti hyväksi.
- MYYTTI:** Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on aina väkivaltaista.
- TODELLISUUS:** Suurin osa hyväksikäytöistä on lapsen manipulointia ja aivopesua eikä sisällä välttämättä lainkaan väkivaltaa. Lapsi harhautetaan tekoihin. Pedofiili antaa lapselle paljon huomioita, rakastaa lasta, pelottelee lapsen hyljaiseksi, palkitsee lasta lahjoin tai herkuin. Usein hyväksikäyttäjä uhkailee vahingoittavansa lapsen vanhempia tai sisaruksia.
- MYYTTI:** Hyväksikäyttö ei sisällä nautintoa lapselle.
- TODELLISUUS:** Lapset saattavat kokea kiihottumista ja nautintoa hyväksikäytön aikana, mutta se ei tarkoita sitä, että lapsi haluaisi sitä tai nauttisi siitä (esim. poika voi saada erektion, tyttö voi kiihottua nautinnosta ja pelosta). Se kiihottuminen mitä lapsella tapahtuu, on puhtaasti vain fyysinen reaktio. Nuoret lapset, jotka eivät tätä ymmärrä, kuvittelevat, että syy kiihottumiseen on heissä itsessään. Vanhemmat lapset voivat saada esimerkiksi orgasmin teon aikana mikä aiheuttaa sen, että he häpeävät asiaa entisestään. Hyväksikäyttäjät käyttävät lapsen kiihottumista hyväksi syyttämällä lasta siitä, että tämä olisi itse halunnut sitä. Se nautinto, mitä hyväksikäyttö on lapsessa saanut aikaan aiheuttaa sen, että lapsi pettyy itseensä ja on hämmentynyt tilanteesta. Lapsi kokee olevansa petetty hyväksikäyttäjän taholta. Hän kokee myös, että oma keho on pettänyt hänet, koska hän on kiihottunut tilanteessa eikä ole pystynyt vastustamaan tekoa. Hyväksikäyttäjä vääristää lapsen normaalia seksuaalista kehittymistä.
- MYTTI:** Seksuaaliset teot eivät ole hyväksikäyttöä, jos lapsi on myöntynäinen tekoon.
- TODELLISUUS:** Lapsi ei kykene ymmärtämään tekoa ja mitä seurauksia siitä on. Tämän vuoksi lapsi ei pysty antamaan lupaa tekoon. Lapsi ei ole tietoinen omasta seksuaalisuudestaan, koska seksuaalinen kehittyminen tapahtuu hitaasti

vuosien mittaan. Lapset eivät pysty tekemään tietoisia valintoja. Lapsella ei yleensä ole muuta vaihtoehtoa kuin myöntyä hyväksikäyttöön, joka on ennemminkin alistumista tekoihin.

MYYTTI:

Alle kouluikäisillä ei ole riskiä joutua seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi.

TODELLISUUS:

On todistettavissa, että aikuiset käyttävät seksuaalisesti hyväksi todella nuoria lapsia. Yksi kolmasosa uhreista on alle 6-vuotiaita, yksi kolmasosa on 6-12 -vuotiaita ja yksi kolmasosa on 12-18 -vuotiaita. Esille tulleet lapsipornokuvat todistavat aikuisten käyttävän jopa sylivauvoja hyväksi. Toinen todiste on se, että vauvoilta on löydetty seksin kautta leviäviä tauteja. Jotkut pedofiilit valitsevat tietoisesti sellaisia lapsia, jotka eivät osaa puhua. Tällä tavoin he varmistelevat, etteivät jäisi teosta kiinni. Lapsi, jota on pienenä käytetty hyväksi saat-
taa uskoa, että aikuisen ja lapsen välinen seksi on normaalia, eikä ymmärrä sitä hyväksikäytöksi.

MYYTTI:

Lapset ovat seksuaalisia ja yllyttävät ja hakevat huomiota.

TODELLISUUS:

Todellisuus on, että lapset ovat seksuaalisia, mutta lasten ymmärrys on seksuaalisuudesta aivan eri kuin aikuisilla. Lapset tutkivat omaa kehoaan ja voivat kokea siitä tyydytystä ja nauttia siitä, mutta eivät tajua, että se on seksuaalista. Lapsen oman kehon tutkiminen on täysin eri asia kuin se, että aikuinen tyydyttäisi lasta tai että aikuinen hakisi itselleen seksuaalista tyydytystä lapsesta. Lasten oman kehon tutkiminen on spontaania ja lapsi tutkii itseään omasta vapaasta tahdostaan. Hyväksikäyttötilanne on aina pakotettua. Hyväksikäyttäjä pakottaa lasta tekoihin pelottelemalla ja manipuloiden. Sillä, kuinka provosoivasti lapsi käyttäytyy, ei ole mitään väliä. Vastuu hyväksikäytöstä on aina hyväksikäyttäjällä, ei lapsella! Aikuiset ovat vastuussa siitä, jos he tulkitsevat lapsen käyttäytymisen seksuaalisena. Lapset itse eivät ymmärrä käyttäytymisensä olevan seksuaalista.

MYYTTI:

Lapset, jotka ovat kokeneet hyväksikäyttöä, valehtelevat siitä.

TODELLISUUS:

Lapsilla ei ole riittävää seksuaalista tietoisuutta, että he voisivat valehdella hyväksikäytöstä. Lapsen oletetaan voivan keksiä hyväksikäyttötarinan nähtyään esimerkiksi pornoa, mutta lapsi ei osaa kertoa siemennesteen

tarkkaa hajua tai makua ilman, että hän ei olisi joutunut hyväksikäytetyksi.

MYYTTI:

Lapset ja aikuiset muistaisivat, jos heitä olisi hyväksikäytetty.

TODELLISUUS:

Traumaattiset muistot ovat täysin erilaisia kuin jokapäiväiset muistot. Sen vuoksi niitä ei muisteta niin hyvin. Hyvin usein hyväksikäyttöjä tapahtuu useita kertoja, jonka vuoksi niitä ei muisteta samalla tavoin kuin yksittäisiä tapahtumia.

MYYTTI:

Hyväksikäyttö ei aiheuta mitään tai ei juurikaan mitään lapselle, eikä haittaa ilmene myöskään aikuisuudessa.

TODELLISUUS:

Tutkimuksissa on löydetty merkittäviä todisteita siitä, että seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuttaa lapselle niin lyhyitä kuin pitkäaikaisiakin seurauksia. Myytin seurausta on se, että kun kuvitellaan, ettei seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuta lapselle mitään, niin silloin ei myöskään oteta hyväksikäyttöä vakavasti. Voidaan myös ajatella, että hyväksikäyttö on tapahtunut kauan sitten tai lapsi oli niin nuori eikä tästä syystä voi muistaa hyväksikäyttöä. Vaarana tällaisessa suhtautumisessa asiaan on se, että lasta ohjataan jatkamaan elämää ja unohtamaan tapahtuneet. Pedofiilit kuvittelevat, ettei pienen lapsen hyväksikäytöstä ole lapselle haittaa, koska lapsi ei muista tekoja. Pedofiili kuvittelee myös, ettei aiheuta lapselle haittaa, jos ei ole yhdynnässä lapsen kanssa. Lapset luottavat aikuisen ohjaukseen siitä mikä on oikein ja mikä väärin. Hyväksikäyttäjä kertoo tekojen olevan oikein ja normaalia aikuisen ja lapsen välillä. Lapsi ei ymmärrä itseään eikä omaa kehoaan, jos tuntee nautintoa hyväksikäytöstä. Tästä syystä lapsi tuntee hämmennystä, syyllisyyttä, häpeää ja likaisuutta. Hyväksikäyttäjä taas syyttää lasta teoista, koska lapsi on tuntenut nautintoa hyväksikäytöstä. Hyväksikäyttäjä ajattelee, että jos lapsi hymyilee eikä sano ei tai kilju, niin lapsen täytyy nauttia hyväksikäyttötilanteesta. Todellisuudessa kuitenkin lasta estetään kiljumasta, lapsi ei pysty puhumaan ja lapsi hymyilee, koska pelkää eikä ymmärrä tilannetta. Monesti hyväksikäyttäjät ovat kouluttaneet lapsen käyttäytymään tietyllä tavalla tilanteessa. Tästä syystä lapsi ei uskalla tai osaa käyttäytyä muulla tavoin. Lapset ovat fyysisesti pieniä, voimattomia, avuttomia ja pelkäävät seurauksia. Näistä syistä lapsi saattaa vakuuttaa hyväksikäyttäjälle, ettei aio pae- ta tilanteesta. Monet uhrin selviävät hyväksikäyttötilanteista dissosioimalla ja toivomalla, että hyväksikäyttöti-

lanne olisi pian ohi. Hyväksikäyttäjät kuvittelee lapsen käyttäytymisen rakkauden osoitukseksi, koska ei lapsi ei laita vastaan.

MYYTTI:

Hyväksikäytetyn pitää laittaa hyväksikäyttökokemukset taakseen ja jatkaa elämää.

TODELLISUUS:

Yksinkertaista, mutta tämä ei ole todellisuudessa mahdollista. Asioiden ja kokemusten läpikäyminen on ainut minkä avulla hyväksikäytetyt pääsevät elämässään eteenpäin.

MYYTTI:

Lapsi, jota käytetään hyväksi, tietää, että se on väärin ja kertoisi siitä.

TODELLISUUS:

Lapset eivät tiedä, että lapsen ja aikuisen välinen seksuaalinen aktiivisuus on väärin, eritoten ne lapset, jotka eivät osaa puhua ja jotka luottavat aikuiseen. Jos aikuinen kertoo, että seksuaalinen aktiivisuus on normaalia, niin lapsi uskoo sen. Lapsi kuvittelee, että se on erityinen suhde aikuisen ja lapsen välillä missä lapsista välitetään ja lasta rakastetaan. Lapsi ei siis oikeasti ymmärrä eikä tajua, että häntä hyväksikäytetään. Useimmat hyväksikäyttötapausten ei ala raiskauksella, mikä osaltaan on vaikuttamassa siihen, ettei lapsi ymmärrä joutuneensa hyväksikäytetyksi. Hyväksikäyttäjät hankkii lapsen luottamuksen pitkän ajan kuluessa ennen kuin kuvioihin tulee mukaan seksuaalisuutta. Sitten kun seksuaaliset teot alkavat, niin lapsi pelkää menettävänsä tämän tärkeän ja hyvän suhteen, eikä tämän vuoksi halua aiheuttaa tekijälle mitään ongelmia. Hyväksikäyttäjät häiritsevät lapsen todellisuutta väittämällä, että lapsi itse on halunnut seksuaalisia tekoja ja ettei kukaan usko, jos lapsi kertoo hyväksikäytöstä.

MYYTTI:

Vanhempien ja muiden aikuisten pitäisi huomata, jos lasta käytetään hyväksi.

TODELLISUUS:

Hyväksikäytön oireet vaihtelevat lasten välillä riippuen siitä, minkä ikäisenä hyväksikäyttö on alkanut, minkälainen suhde lapsella ja tekijällä on ollut, kauanko hyväksikäyttöä on jatkunut ja kuinka usein ja millaista seksuaalista toimintaa on ollut, yhdyntää vai koskettelua. Hyväksikäyttäjät vannottaa lapsen pitämään teot salassa. Kun lasta on kielletty puhumasta teoista, niin lapsi voi tuoda hyväksikäyttöä esiin esimerkiksi piirtämällä. Joistakin lapsista voi tulla vetäytyviä. Jotkut lapset saattavat tehdä samanlaisia seksuaalisia tekoja nuoremmille lapsille mitä hyväksikäyttäjät on tehnyt hänel-

le. He, jotka syyttävät vanhempia siitä, etteivät nämä ole tunnistaneeet omaan lapseen kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä, vyöryttävät syytöksillään vastuun teoista vanhemmille. Kaikilla aikuisilla on vastuu lapsen suojelemisesta eikä ole vanhempien vika, jos he eivät ole huomanneet lapsensa joutumista seksuaalisesti hyväksikäytetyksi. Ainut, kuka on vastuussa teoista, on tekijä. Vain todella pieni osa vanhemmista tunnistaa lapsensa kokeman seksuaalisen hyväksikäytön, koska tekijä manipuloi sekä vanhempia että lasta.

MYYTTI:

Virkamiehet ja lastensuojelun työntekijät ohjaavat lapsia keksimään hyväksikäyttötarinoita.

TODELLISUUS:

Virkamiehet ja lastensuojelun työntekijät ovat tietoisia ja tarkkoja siitä, ettei lapsia ja aikuisia saa ohjata mitenkään, kun hyväksikäyttö paljastuu. Ohjaava toiminta voi sotkea, pilata tai vääristää tutkintaa. Koulutetut ammattilaiset antavat uhrille tilaa kertoa oman tarinansa ilman minkäänlaisia johdatteluja. Kun ihmiset uskovat myytin tavoin, niin sen seurauksena voi olla, ettei uhreja edelleenkään uskota. Ihmiset, jotka haluavat auttaa ja yrittää selvittää tilannetta, eristetään ja suljetaan pois.

Lastenpsykiatri Cacciatores (2007, 348) on tuonut esille joitakin äkillisesti alkaneen seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä.

Äkillisesti alkaneen seksuaalisen hyväksikäytön merkkejä	<ul style="list-style-type: none">• yhtäkkiset voimakkaat pelot tiettyjä paikkoja tai henkilöitä kohtaan• odottamaton reagointi kysyttäessä onko joku kosketellut häntä epämukavalla tavalla• selittämättömiä pelkoja läheisyyttä, pesuja tai nukkumista kohtaan• piirustukset pelottavia ja tummia• mikä tahansa voimakas ja nopea muutos lapsen tavoissa ja olemisessa• äkillinen kiinnostus sukupuolielimiä seksuaalisia tekoja kohtaan• tarve saada muita lapsia mukaan seksuaalisiin tekoihin
---	--

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL 2015b) Lastensuojelun käsikirjaan kirjaamia lapsen seksuaalisen hyväksikäytön oireita.

Fyysiset havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • mustelmia • sperman jälkiä • sukupuolitauti • vammoja sukupuolielimissä tai anaalialueella
Psykosomaattiset oireet	<ul style="list-style-type: none"> • nukahtamispelko ja painajaiset • tuhrimisoireita (tavallisia anaalista hyväksikäyttöä kokeneilla) • syömisvaikeudet ja vatsakivut
Käytöshäiriöt	<ul style="list-style-type: none"> • pitkään jatkunut ja tiivis seksuaaliasioista puhuminen • alle murrosikäisillä yhdyntäkuvien piirtely • lapsi on seksuaalisesti latautunut ja korostuneen viettelevä suhteessaan aikuisiin • lapsi käy käsiksi muiden lasten sukupuolielimiin • lapsi masturboi pakonomaisesti tai julkisesti. • lapsi on jatkuvasti masentunut, sulkeutunut ja karttaa aikuisia • lapsi saattaa olla alistunut ja suostuu passiivisesti kaikkeen • lapsi pelkää jompaakumpaa vanhemmistaan ja kavahtaa kosketusta. • lapsi on jatkuvasti levoton, ahdistunut ja ylikiihottunut • lapsi karkaa kotoaan eikä hän itse sen enempää kuin vanhemmatkaan osaa sanoa syytä siihen • lapsessa tapahtuu äkillinen muutos, jolloin hän taantuu (esim.yökastelu) • lapsi vahingoittaa itseään tai yrittää itsemurhaa

Suomen Delfins Ry:n kokoamia oireita, joita voi ilmetä aikuisena lapsena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä johtuen.

Emotionaaliset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • viha itseä kohtaan • syyllisyys, pelko, häpeä, masennus, huono omanarvontunto • naisilla usein viha itseä kohtaan, miehillä usein aggressiivinen käytös
Vaikutukset käytökseen	<ul style="list-style-type: none"> • itsetuhoinen käyttäytyminen: viiltely, raapiminen, itsemurha tai sen yritys • alkoholin ja muiden päihteiden väärinkäyttö • uhkapeli, näpistely, varastelu, tuhlaus
Vaikutukset tunnetiloihin ja havainnointiin	<ul style="list-style-type: none"> • hyväksikäytön kieltäminen • ajattelun vääristäminen ja kaksijakoinen ajattelu: kaikki tai ei mitään, ”kaikki miehet ovat pahoja”, ”kaikki naiset ovat petollisia” • muistikatkokset
Fyysisiä oireita	<ul style="list-style-type: none"> • paniikkihäiriöt • psykosomaattiset kivut, työkyvyttömyys • univaikkeudet, painajaiset: unissa toistuvat teemat, esim. omat lapset vahingoittuvat tai kuolevat • syömishäiriöt, esim. anoreksia ja bulimia
Seksuaalisuus	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset seksuaaliset vaikeudet, seksuaalisen motivaation heikkeneminen, pelkotilat, inhot • kyvyttömyys erottaa seksi rakkaudesta • seksuaalinen suuntautuminen: jos tekijä on vastakkaista sukupuolta, pelko voi olla niin suuri, ettei uhri kykene kontaktiin vastakkaisen sukupuolen kanssa. • satunnaiset sukupuolisuhteet, prostituutio

Vaikutukset ihmisuhteisiin	<ul style="list-style-type: none"> • eristyneisyys/vieraantuminen • suhteet samaan sukupuoleen huonot: ajatus että oman sukupuolen edustajat ovat kilpailijoita • suhteet vanhempiin: vihaa äitiä / isää kohtaan, koska ei suojellut hyväksikäytöltä • kyvyttömyys solmia ehjiä ihmissuhteita • toistuva uhriksi joutuminen uusissa ihmissuhteissa
Parisuhde	<ul style="list-style-type: none"> • hyväksikäytetty voi valita sopimattoman partnerin, joka voi muistuttaa hyväksikäyttäjää tai olla fyysisesti väkivaltainen • hyväksikäytetty ei ole oppinut tarvittavia taitoja suojelemaan itseään • hyväksikäytetty kuvittelee ansaitsevansa pahoinpitelyt • odotukset hyvästä suhteesta vääristyneet • hyväksikäytetty on alttiimpi raiskauksille kuin ei hyväksikäytetty
Vanhemmuus	<ul style="list-style-type: none"> • vaikeuksia toimia vanhempana • tarve olla täydellinen vanhempi • ylisuojelevuus • pakkomielteitä omaa lasta kohtaan, esim. että lapsi ei ole oma • pelko että satuttaa lasta tai että lapsi on vaarassa • vanhemmalla voi olla vaikeuksia koskea omaan lapseen. Taustalla pelkoa ettei itse hyväksikäytä lasta tai kosketus ei vain tunnu hyvältä • jos hyväksikäytetty saa vammaisen lapsen tai ei voi saada lasta, voi hän kokea, että häntä rangaistaan hyväksikäytöstä • jos lapsi on samaa sukupuolta kuin vanhempi itse, hän voi vihata lasta. Ajatus, että lapsessakin täytyy olla jotain pahaa ja kamalaa, koska se viettelee jonkun. Tämä toimii alitajunnassa: todellisuudessa vanhempi vihaa itseään, pientä tyttöä/poikaa itsessään.

Kyselytutkimus lapsena/nuorena koetusta seksuaalisesta hyväksikäytöstä

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 21.4.2015 17:20 ja päättyy 5.5.2015 23:59

Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Opintoihini liittyvässä opinnäytetyössä teen tutkimusta lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamisesta, oireista sekä hyväksikäytön ilmitulon kokemuksista uhrin näkökulmasta. Tarkoitukseni on antaa lapsena/nuorena seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneille mahdollisuuden tuoda julkisesti omia kokemuksiaan ja tuntemuksiaan ilman pelkoa siitä, että tulisi tunnistetuksi.

Opinnäytetyössäni haluan selvittää onko lapsena hyväksikäyttöä kokeneilla jokin yhteinen oire tai merkki mistä vanhemmat tai joku muu aikuinen olisi pystynyt tunnistamaan lapsen kaltoinkohteluun. Lisäksi haluan selvittää, kuinka uhri on kokenut ilmitulon sekä millaista tukea tai apua hyväksikäytön uhri on saanut ja toivoi läheisiltään ilmitulon jälkeen. Tutkin myös onko vastaajan mahdollisella hengellisellä taustalla ollut edellä mainittuihin vaikutusta.

Vastauksenne lukee ohellani vain opinnäytetyöni ohjaaja Ahti Nieminen. Vastaukset tuhoataan opinnäytetyöni valmistuttua. Valmis työ on luettavissa nimelläni joulukuussa 2015 osoitteessa www.theseus.fi

Aihe on erittäin arkaluonteinen ja raskas. Toivon kuitenkin, että jaksat vastata kysymyksiini ja olla sitä kautta tuomassa julkiseksi erittäin tärkeää tietoa. Vastausaikaa on 5.5.2015 saakka

Katri Karjalainen

Taustatiedot

1. Sukupuolesi ☐ Nainen
☐ Mies
☐ Muu

2. Ikäsi
-20 ☐ 21-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61-
Ikä

3. Miten kuvallisit lapsuuden & nuoruuden perheesi mahdollista hengellisyyttä?

Seksuaalinen hyväksikäyttö ja oireet

4. Oletko kokenut lapsuudessasi/nuoruudessasi seksuaalista hyväksikäyttöä? ☐ Ei ☐ Kyllä

5. Kuka seksuaalinen hyväksikäyttäjä oli ☐ Perheenjäsen ☐ Sukulainen ☐ Perheen ja suvun ulkopuolinen

6. Minkä ikäisenä kokemasi seksuaalinen hyväksikäyttö alkoi?

7. Kuinka pitkään seksuaalinen hyväksikäyttö jatkui?

8. Mitä seksuaalinen hyväksikäyttö sinussa tuolloin fyysisesti, ajatuksina ja tunteina aiheutti?

Seksuaalisen hyväksikäytön tunnistaminen

9. Kenen/keiden olisit toivonut tunnistavan seksuaalisen hyväksikäytön?

10. Mistä olisit toivonut hänen/heidän sen tunnistavan?

11. Mitä olisit toivonut hänen/heidän tekevän?

Seksuaalisen hyväksikäytön ilmituleminen

12. Minkä ikäisenä seksuaalinen hyväksikäyttö tuli mahdollisesti muiden tietoon?

13. Kenen tietoon asia tuli ensimmäisenä?

14. Tuliko asia mahdollisesti edellä mainitun ohella muiden tietoon ja miten?

15. Kuinka sinuun suhtauduttiin seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen?

16. Miten tekijä/-t mahdollisesti oikeuttivat seksuaalisen hyväksikäytön sinua kohtaan?

17. Miten tekijään suhtauduttiin seksuaalisen hyväksikäytön ilmitulon jälkeen ja mitä toiminnasta hänelle seurasi?

Nykyisyys

18. Jos voisit nykyisenä itsenäsi kohdata itsesi aikana jolloin hyväksikäyttö tapahtui mitä sanoisit itsellesi?

19. Mitä anteeksiantaminen sinulle tarkoittaa?

20. Jos ajattelet itsäsi nyt, miten tapahtunut näkyy sinussa?

21. Mikä on auttanut sinua pyrkimyksissäsi tulla toimeen / toipua kokemastasi?

22. Mitä haluaisit sanoa muille seksuaalisen hyväksikäytön kokeneille?

Tietojen lähetyk

Tallenna